

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง กระบวนการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์รายวันภาคเช้า ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการศึกษาดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับข่าว
- 2.3 แนวคิดของเคนนิส แมคเคลว
- 2.4 งานวิจัยเกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

2.1.1 ความหมายของหนังสือพิมพ์

มีนักหนังสือพิมพ์และนักวิชาการ ได้พยายามให้คำนิยาม หรือความหมายของหนังสือพิมพ์ไว้ต่างๆ ดังนี้

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2549: 9) กล่าวว่า หมายถึงหนังสือพิมพ์ที่รายงานข่าวและข่าวสาร เพื่อให้ความรู้ ความบันเทิง และเสนอข้อเขียนเชิงวิพากษ์ วิจารณ์ เสนอข้อคิดเห็นต่างๆ ในรูปของบทนำหรือบทบรรณาธิการ (Editorial) บทความ (Article) ตลอดจนคอลัมน์ (Column) เพื่อให้แง่มุมความคิด และการเตือนภัย แก่ผู้อ่านซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปเป็นสำคัญ

สุกัญญา ตีระวนิช (2520) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือพิมพ์บอกข่าว และหมายรวมถึงตั้งแต่หนังสือข่าวฉบับย่อยๆ ทำด้วยฝีมือของคนเพียง 2-3 คน ไปถึงหนังสือพิมพ์ระดับชาติที่ออกตามเมืองใหญ่ๆ ที่มีคนงานจำนวนมาก หนังสือพิมพ์อาจออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์หรือรายเดือนก็ได้

ประมะ สตะเวทิน (2533) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์หมายถึงสิ่งที่น่าสนใจ ข่าวสาร ความคิดเห็น และสาระบันเทิงเรีงรมย์ต่างๆ โดยจะพิมพ์ในกระดาษราคาถูก ทั้งนี้อาจพิมพ์ออกมาเป็นรายวันรายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือนก็ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์ คือ สิ่งพิมพ์ที่รายงานข่าวสารให้ความรู้ ให้ความบันเทิงให้ข้อคิดต่างๆ แก่ผู้อ่าน ในรูปของบทนำ บทบรรณาธิการ ตลอดจนบทความและคอลัมน์เพื่อให้แง่มุมในการเตือนภัยแก่ผู้อ่านซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปเป็นสำคัญ โดยออกตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ เช่นรายวัน รายสัปดาห์ หรือแล้วแต่จะกำหนดระยะเวลาไว้ ทั้งนี้จะต้องล่าช้าเกินเหตุการณ์ เพราะส่วนใหญ่เนื้อหาในการอ่านจะเป็นข่าวสารเรื่องราวที่เป็นปัจจุบันทัน

ด่วน หรือกำลังอยู่ในความสนใจของมวลชน หนังสือพิมพ์จึงมักเป็นรูปแบบของสิ่งพิมพ์ที่รวบรวมเอาเรื่องราว บทวิเคราะห์เหตุการณ์ และการ โฆษณาต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันโดยมีการจัดระเบียบไว้เป็นการเฉพาะ หรือกำหนดข่าวสารประจำหน้าไว้ค่อนข้างตายตัว

2.1.2 ประเภทของหนังสือพิมพ์

ครุณี หิรัญรักษ์ (2543: 1-2) ได้แบ่งหนังสือพิมพ์ออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม (Popular Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มักนำเสนอข่าวประเภทข่าวเบา เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวที่มนุษย์สนใจได้แก่ ข่าวตื่นเต้นหวาดเสียว สนุกสนาน สะเทือนอารมณ์ และข่าวอื่น ที่ไม่หนักเกินไป เสนอเนื้อหาสารที่คนอ่านได้ทุกระดับ ตั้งแต่ผู้ที่มีการศึกษาน้อยจนถึงผู้ที่มีการศึกษาสูง ให้ความรู้สึทางด้านจิตใจทันทีที่อ่าน หน้าแรกมักจะประกอบไปด้วยพาดหัวข่าวใหญ่ มีภาพประกอบหลายภาพ มีทั้งภาพประกอบข่าวและภาพข่าว การจัดหน้าของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะเน้นดึงดูดใจ และเร้าอารมณ์ผู้อ่านมากที่สุด จำนวนการจำหน่ายของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ค่อนข้างสูง

2. หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ (Quality Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มักเสนอข่าวหนัก เช่น ข่าวสารทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือเรียกว่าข่าวหนัก (Hard News) เพราะผู้อ่านต้องใช้ความคิด ความรู้ ในการทำความเข้าใจมากพอสมควร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งให้ความรู้ แต่จะให้ผลทางด้านจิตใจช้า รูปแบบการจัดหน้าของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ก็จะจัดแบบเรียบๆ มีภาพประกอบไม่มากนัก ผู้อ่านจำกัดอยู่ในแวดวงผู้ที่มีการศึกษาค่อนข้างสูง ดังนั้นจำนวนจำหน่ายจึงต่ำกว่าหนังสือพิมพ์ประชานิยม

3. หนังสือพิมพ์ประเภทผสมผสาน (Combination Newspaper) หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ให้ความสำคัญต่อข่าวสารประเภทข่าวหนักและข่าวเบาในประมาณที่ใกล้เคียงกัน โดยในแต่ละฉบับจะมีเนื้อหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในขณะที่เดียวกันเนื้อหาด้านการให้ความบันเทิง และข่าวสารประเภทตื่นเต้นเร้าอารมณ์ สำหรับผู้อ่านทั่วไป ซึ่งหนังสือพิมพ์ประเภทนี้มีแนวโน้มที่จะมากขึ้น เพราะมุ่งเข้าถึงและขยายกลุ่มผู้อ่านทุกประเภท ทุกระดับได้มากขึ้น

ส่วนมาลี บุญศิริพันธ์ (2537:2-3) ได้แบ่งหนังสือพิมพ์ออกเป็นสองประเภทได้แก่

1. หนังสือพิมพ์ประเภทเฟื่องปรมาณ (Popular Newspaper) คือหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญต่อข่าวประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้น เช่น ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวอาชญากรรม ข่าวบันเทิง ข่าวเบาๆ มักเป็นที่นิยมสำหรับผู้อ่านระดับกลางลงไป เนื้อหาสามารถเข้าใจได้ในทันที ไม่จำเป็นต้องนำไปคิดต่อ ลักษณะการจัดหน้าค่อนข้างฉูดฉาด พาดหัวตัวโต เน้นภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของข่าวในการจูงใจคนอ่าน โดยเน้นยอดจำหน่ายให้ได้มากที่สุดสนองรสนิยมคนอ่านเป็นส่วนใหญ่

2. หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพ (Quality Newspaper) คือ หนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญประเภทที่มีผลกระทบต่อสังคม ลักษณะของเนื้อหาสาระค่อนข้างหนัก (Hard News) เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวต่างประเทศ ฯลฯ หนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะเน้นการรายงานวิเคราะห์สถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประกอบในคอลัมน์หน้าในด้วย ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ค่อนข้างอยู่ในวงจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจความเคลื่อนไหวของข่าวสารการเมืองมากกว่าจะเน้นยอดจำหน่ายจึงต่ำกว่า การจัดหน้าหนึ่งมักเรียบง่ายเป็นระเบียบไม่หวือหวาเท่ากับหนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งปริมาณ

อย่างไรก็ตาม มาตี บุญศิริพันธ์ ยังได้กล่าวไว้ว่า การจัดประเภทของหนังสือพิมพ์ที่กล่าวมานั้น มิได้หมายความว่าหนังสือพิมพ์เมื่อจัดอยู่ประเภทหนึ่งประเภทใดแล้ว จะละเลยการเสนอข่าวประเภทอื่นไป แต่หนังสือพิมพ์เหล่านั้นจะให้ความสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาตามนโยบายขององค์กรของตนมากกว่าการเสนอข่าวที่ไม่ได้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ กล่าวคือ หนังสือพิมพ์เพ่งคุณภาพให้ความสำคัญต่อการนำเสนอข่าวหนักแล้วจะไม่นำเสนอข่าวเบา ข่าวอาชญากรรม ข่าวตื้นตื้นเร้าใจเสียทีเดียว เพียงแต่การเสนอข่าวเบาเหล่านั้นจะมีระดับการเสนอที่ลดความเร้าใจ ไม่ใช่ภาษาและคำที่หวือหวาเกินไป

จากลักษณะที่แตกต่างกันของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทที่กล่าวมา เป็นผลให้การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์แตกต่างกันด้วย ซึ่งสามารถเห็น ได้จากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ทุกวันนี้ เช่น ข่าวเด็กของหนังสือพิมพ์คุณภาพอาจเป็นข่าวใหญ่ของหนังสือพิมพ์ปริมาณ หรือหนังสือพิมพ์ผสมผสาน หรือข่าวใหญ่ของหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ และหนังสือพิมพ์ผสมผสานอาจไม่มีค่าเลยสำหรับหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพก็เป็นได้

2.1.3 บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

ปัจจุบันหนังสือพิมพ์ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนมากขึ้น ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างก็อ่านหนังสือพิมพ์เพื่อจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ภูมิหลัง และพื้นฐานของครอบครัว ช่วยให้คนทันต่อเหตุการณ์สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ความเป็นไปของสังคมซึ่ง ดถาวร บุญปวัฒน์ (2538: 24) ได้กล่าวว่า หน้าที่ของหนังสือพิมพ์คือ การสื่อสารในรูปแบบของสาร งานทางความคิดและความบันเทิงไปสู่ประชาชนเพื่อความรู้ พัฒนาความคิดยกระดับสังคม และก่อให้เกิดความเจริญแก่ประชาชนในสังคม

หนังสือพิมพ์คือกระจกเงาสะท้อนสังคม หมายความว่าสังคมเป็นอย่างไร หนังสือพิมพ์ย่อมสะท้อนภาพสังคมออกมาเช่นนั้น ไม่ว่าจะในด้านบวกหรือด้านลบ เสฐียร พันธลัญยี (อ้างถึงในดถาวร บุญปวัฒน์, 2538) กล่าวไว้ว่า หนังสือพิมพ์เปรียบเสมือนตะเกียงดวงใหญ่ที่นำไปวาง

ตรงทางแยกเพื่อให้คนอ่านเลือกว่าจะเดินไปทางแยกใด หนังสือพิมพ์ไม่ใช่ตัวชี้ขาดว่าจะต้องทำอย่างไร
โน้นอย่างนี้ แต่เป็นเพียงผู้ชี้แนะเท่านั้น ไม่มีหน้าที่ชี้ขาด

หากจะกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ที่ต้องทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการ
ของสังคมแล้ว มาลี บุญศิริพันธ์(2537: 5-6) ได้แบ่งหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ไว้ 4 ประการดังนี้

1. ให้ข่าวสาร (Inform) ถือเป็นหน้าที่หลักที่ต้องแสวงหาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมา
รายงานให้ประชาชนได้รับทราบ การเสนอข่าวและสารนี้จะรายงานออกมาในลักษณะของข่าว
บทความ สารคดี และคอลัมน์ต่างๆ สดแล้วแต่ว่าจะมีความเหมาะสมอย่างไร ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ
อื่นๆ ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า ข่าวและสารที่นำมาเสนอในหนังสือพิมพ์นั้น จะต้องเป็นข้อเท็จจริง ถูกต้อง
ครบถ้วน ชัดเจน ตรง และเที่ยงตรง และเป็นธรรม

2. ให้ข้อเสนอแนะ (To give Opinion) หน้าที่ในการให้ข้อเสนอแนะหรือการชี้แนะ
แนวทางนั้น ต้องไม่ใช่การเสนอแนะในการรายงานข่าว เพราะข่าวนั้นเป็นเหตุการณ์เกิดขึ้นจริงล้วนๆ
การเสนอแนะ การแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือต่อข่าวที่ได้รับการรายงานไปแล้ว
กระทำโดยผ่านคอลัมน์อื่นๆ เช่น บทบรรณาธิการ บทวิจารณ์ บทความ เป็นต้น

3. ให้ความบันเทิง (To entertain) หมายถึง ความบันเทิงที่ผู้อ่านจะได้จากการอ่านเนื้อหา
ในหนังสือพิมพ์ เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด ทางอารมณ์ ความรู้สึก และพักผ่อนในเวลาเดียวกัน
ถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยบางชิ้นชี้ว่า ข่าวสารเกี่ยวกับความบันเทิงในหน้าหนังสือพิมพ์ มักจะได้รับความ
สนใจมากกว่าข่าวประเภทอื่นๆ ก็ตาม แต่ความบันเทิงในหน้าหนังสือพิมพ์ที่แฝงอยู่จากการอ่าน
การ์ตูน บทความ สารคดี บทวิจารณ์ ก็มีส่วนทำให้หนังสือพิมพ์ได้สนองตอบหน้าที่เป็นอย่างดี มิใช่
ในเนื้อหาเฉพาะคอลัมน์บันเทิงเท่านั้น

4. เป็นสื่อโฆษณา (To Advertise) หน้าที่ส่วนนี้ดูเหมือนจะหลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับ
สื่อมวลชนในสังคมทุนนิยมและประชาธิปไตย เพราะการแข่งขันทางธุรกิจการค้า หนังสือพิมพ์จึงเป็น
สื่อที่สามารถให้ข่าวสาร เป็นสื่อกลางนำเสนอสินค้าธุรกิจให้ผู้อ่าน ได้มีโอกาสเลือกซื้อ หรือตัดสินใจ
ซื้อ ได้ทางหนึ่ง เชื่อกันว่าการโฆษณาในหนังสือพิมพ์มีบทบาทกระตุ้นให้เกิดอำนาจการซื้อ ทำให้การ
พัฒนาธุรกิจได้ก้าวหน้า ข้อสำคัญที่สุดคือ ขยายเนื้อหาที่โฆษณาเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของ
หนังสือพิมพ์ ถือว่า “โฆษณาคือเส้นโลหิตของหนังสือพิมพ์”

ส่วน ชวรัตน์ เชิดชัย (2520: 20-22) ได้แบ่งหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ 5 ประการดังนี้

1. เสนอข่าว การเสนอข่าวเป็นหน้าที่พื้นฐานและมีความสำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์ แต่
การพิมพ์ข่าวอย่างเดี๋ยวย่อมไม่เพียงพอ ข่าวที่เสนอต้องมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ถูกต้อง และเที่ยงตรง
ด้วย

2. หน้าที่วิจารณ์ข่าว ในการวิจารณ์ข่าวของหนังสือพิมพ์ ช่วยให้ผู้อ่านสามารถที่จะรู้ และเข้าใจถึงความดีและข้อบกพร่องของข่าวบางข่าว และเปรียบเทียบข่าวนั้นกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น การแสดงออกโดยการวิจารณ์ หนังสือพิมพ์สามารถทำได้หลายวิธี เช่น ทางบทบรรณาธิการ และคอลัมน์ เป็นต้น

3. การให้ความบันเทิง หน้าที่อีกอย่างหนึ่งซึ่งหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญคือ เสนอเนื้อหาประเภทบันเทิง ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของผู้อ่านบางกลุ่ม เนื้อหาสาระบันเทิงเหล่านี้ได้แก่ เรื่องประเภทตลกขำขัน การ์ตูน เกมส์ต่างๆ คอลัมน์เกี่ยวกับงานอดิเรก เป็นต้น

4. ช่วยผู้อ่าน ข่าวและบทวิจารณ์บางอย่างมุ่งให้ความช่วยเหลือแนะนำผู้อ่านโดยตรง เช่น คอลัมน์แนะนำเกี่ยวกับสุขภาพ อาชีพ งานอดิเรก การสร้างและประดิษฐ์สิ่งของ นอกจากนี้คอลัมน์วิจารณ์ภาพยนตร์ แนะนำหนังสือ การท่องเที่ยวก็เขียนขึ้นช่วยให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์

5. โฆษณา โฆษณามีความสำคัญต่อหนังสือพิมพ์อย่างยิ่ง เนื่องจากโฆษณารายได้หลักของหนังสือพิมพ์จึงเท่ากับว่าเป็นการพยุงฐานะด้านธุรกิจหนังสือพิมพ์โดยตรง และช่วยให้ผู้อ่านรับรู้ว่าจะซื้อขายสินค้าที่ไหนอย่างไร โฆษณายังเป็นการกระตุ้นความต้องการในการบริโภคสินค้าเพิ่มมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์มีหน้าที่สำคัญหลายประการทั้งเป็นผู้สร้างและผู้รับใช้ประชาชนในสังคม ที่อาจมีจุดยืนในการเสนอข่าวให้สังคมได้รับทราบถึงข้อมูลข่าวสารแง่มุม ประเด็น ปัญหา และแสดงความคิดเห็นแตกต่างกันไปตามนโยบายขององค์กร และประเภทของหนังสือพิมพ์

2.1.4 รูปแบบดำเนินธุรกิจหนังสือพิมพ์

ปัจจุบันกิจการหนังสือพิมพ์อยู่ภายใต้การดำเนินงานหรือการเป็นเจ้าของในหลายรูปแบบแตกต่างกันไป ครุณี หิรัญรักษ์ (2543: 2-8) ได้จัดรูปแบบการดำเนินการดำเนินกิจการไว้ดังนี้

1. รูปแบบการเป็นเจ้าของโดยตรง (Individual Ownership) การดำเนินกิจการในลักษณะนี้ เจ้าของมักจะทำหน้าที่เป็นทั้งบรรณาธิการและผู้จัดการคอยดูแลควบคุมทุกหน่วยงานในองค์กรหนังสือพิมพ์ของตน

2. รูปแบบการเป็นเจ้าของโดยหุ้นส่วน (Partnership) หมายถึงการเป็นเจ้าของร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เป็นการจัดทำข้อสัญญาผูกพันซึ่งกันและกันเกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์ การจัดทำ การขายและการบริหารงานทั่วไป การเป็นเจ้าของหุ้นส่วนนั้นเป็นได้สองลักษณะ คือ

2.1 แบบหุ้นส่วนทั่วไป (General Partnership) เป็นการตกลงระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อจะตั้งหรือซื้อหนังสือพิมพ์มาและพิมพ์จำหน่าย หุ้นส่วนชนิดนี้เป็นที่นิยมกันมาก หุ้นส่วนแต่ละคนเปรียบเสมือนตัวแทนของหนังสือพิมพ์

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	
ห้องสมุดงานวิจัย	
วันที่.....	15 พ.ค. 2555
เลขทะเบียน.....	245498
เลขเรียกหนังสือ.....	

2.2 แบบหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership) ผู้เข้าหุ้นประเภทนี้จะรับผิดชอบต่อหนี้สินของหนังสือพิมพ์เฉพาะจำนวนเงินที่เขายินยอมจะลงทุนเท่านั้น หุ้นส่วนแต่ละคนไม่มีสิทธิ์ในการเซ็นสัญญา และควบคุมทรัพย์สินของหนังสือพิมพ์แต่ผู้เดียว

3. ประเภทเจ้าของจดทะเบียนนิติบุคคลโดยบริษัท (Cooperation) สำหรับหนังสือพิมพ์รายวันส่วนใหญ่แล้วรูปแบบของการบริหารแบบบริษัทนี้เป็นที่นิยมแพร่หลาย เพราะบริษัทสามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการขยายตัวของธุรกิจ การรวมตัวหรือการ โยกย้ายกรรมสิทธิ์บางส่วน

4. ประเภทเจ้าของโดยถือกรรมสิทธิ์แบบเครือข่ายหรือแบบกลุ่ม (Group or Chain Ownership) เครือข่ายหนังสือพิมพ์มีได้หลายประเภท ในบางครั้งบริษัทผู้เป็นเจ้าของมีหุ้นอย่างน้อย 51% ของหุ้นทั้งหมดในแต่ละฉบับบริษัทเจ้าของอาจมีส่วนในการกำหนดนโยบายเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ หรืออาจปล่อยให้แต่ละหนังสือพิมพ์มีนโยบายของตนเอง บริษัทมักจะสำรวจรายงานธุรกิจของแต่ละฉบับเป็นระยะ ๆ บางเครือข่ายบริษัทผู้เป็นเจ้าของอาจเป็นผู้ตั้งตัวบรรณาธิการ หรือผู้จัดการเองในแต่ละฉบับแต่บรรณาธิการที่แต่งตั้งขึ้น ก็มีอำนาจในการวางนโยบายของหนังสือพิมพ์ฉบับของตนเอง และแม้ว่าหุ้นส่วนใหญ่จะถือโดยบริษัทเจ้าของเครือข่าย แต่บรรณาธิการและลูกจ้างของแต่ละหนังสือพิมพ์ก็มีสิทธิ์ที่จะซื้อหุ้นบริษัทได้

5. ประเภทเจ้าของโดยการร่วมหุ้นระหว่างพนักงานลูกจ้าง (Employee Ownership) การที่นักหนังสือพิมพ์เป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ทำให้สามารถควบคุมนโยบายของหนังสือพิมพ์ได้เอง ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสียดังนี้

ข้อดี นักหนังสือพิมพ์ มีกำลังใจที่จะทำให้หนังสือพิมพ์ดีที่สุด และมีความร่วมมือกันในการจัดการระหว่างแผนกต่างๆ ในบริษัท การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลมีน้อยมากในระบบนี้ ปัญหาในการทำงาน ค่าจ้างสามารถตกลงกันได้ในกลุ่ม

ข้อเสีย ในการบริหารประเภทนี้ ความรู้สึกจะมีความสำคัญต่อการตัดสินใจที่ดี ในเรื่องของการบริหาร นโยบาย โอกาสที่จะนำผู้บริหารเข้ามาเป็นไปได้น้อยมาก การขยายทรัพย์สินในบริษัท เป็นไปได้น้อยมาก

6. ประเภทเจ้าของเครือข่ายเชื่อมโยงจากหน่วยงานอื่น (Cross Media or Vertical Ownership) หมายถึงหนังสือพิมพ์และธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีวิทยุ หรือโทรทัศน์ สำนักงานผลิตข่าวและโฆษณาอาจอยู่ใต้บริษัทใหญ่บริษัทเดียวซึ่งจะมีส่วนช่วยทำให้หนังสือพิมพ์ประสบความสำเร็จได้

7. ประเภทเจ้าของโดยการร่วมทุนในกิจการหนังสือพิมพ์หลายฉบับ (Joint Operation) เจ้าของหนังสือพิมพ์สองฉบับหรือมากกว่าสองฉบับ ในชุมชนเดียวกันอาจมาร่วมลงทุนกันเพื่อลด

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ หนังสือพิมพ์เหล่านี้จะพิมพ์ออกมาเป็นโรงพิมพ์เดียวกัน แต่ข่าวและสำนักข่าวแตกต่างกัน แต่ละฉบับจะมีนักข่าวของตนเอง โดยมีทีมโฆษณา ทีมจัดจำหน่ายและนโยบายเสนอข่าวเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกัน

ส่วน สิริทิพย์ ชันสุวรรณ (2539:10-12) ได้จัดรูปแบบการดำเนินธุรกิจหนังสือพิมพ์ไว้ดังนี้

1. รูปแบบที่มีเอกชนเป็นเจ้าของ (Individual Ownership) รูปแบบนี้เจ้าของหนังสือพิมพ์มักจะทำหน้าที่เป็นบรรณาธิการ เป็นผู้จัดการ เป็นผู้ดูแลกิจการทั้งหมด ทำให้เจ้าของมีอำนาจในการตัดสินใจสูง ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ หรือดำเนินนโยบายบรรณาธิการ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินธุรกิจจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงาน และความน่าเชื่อถือในตัวเจ้าของหนังสือพิมพ์แต่เพียงผู้เดียว

2. รูปแบบที่เป็นห้างหุ้นส่วน (Partnership) เป็นการดำเนินกิจการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาร่วมทำความตกลงกัน ไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะก่อตั้งซื้อขาย และดำเนินการผลิตหนังสือพิมพ์ร่วมกัน การดำเนินธุรกิจแบบนี้ ความรับผิดชอบในการบริหารงานจะกระจายออกไปยังบุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนเป็นผลให้ต้องตัดสินใจร่วมกันในการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความสามารถ มีฐานะทางการเงินแตกต่างกันเข้าร่วมงานด้วยกันได้

3. รูปแบบบริษัท (Corporation) การดำเนินธุรกิจจะมีตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป และมีความรับผิดชอบต่อหนี้สินในวงเงินจำกัด อย่างไรก็ตามรูปแบบนี้นับว่านิยมปฏิบัติกันในวงการธุรกิจหนังสือพิมพ์ทั่วไป เนื่องจากความรับผิดชอบต่อหนี้สินของผู้ลงทุน จะอยู่วงเงินจำกัดตามที่ผู้ลงทุนลงเงินไป การดำเนินธุรกิจแบบนี้เจ้าของผู้พิมพ์ผู้โฆษณา มักจะถือหุ้นเกินร้อยละ 51 ของหุ้นทั้งหมดของหนังสือพิมพ์

4. รูปแบบบริษัทลูกโซ่ เป็นรูปแบบบริษัทลูกโซ่ กลุ่มบริษัท เป็นการรวมตัวกันทางธุรกิจอย่างหนึ่งของธุรกิจหนังสือพิมพ์ โดยหนังสือพิมพ์ที่มีปัญหาทางการเงิน ได้ถูกหนังสือพิมพ์ที่มีฐานะทางด้านการเงินมั่นคงกว่าซื้อกิจการเข้ามาดำเนินงานภายใต้ นโยบายการบริหารงานของหนังสือพิมพ์บริษัทแม่ การดำเนินธุรกิจแบบนี้หนังสือพิมพ์เล็กๆ จะเข้ามารวมตัวเป็นบริษัทในเครือของหนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่ เพื่อผลประโยชน์ทางการเงินและธุรกิจ โดยยอมรับอำนาจการบริหารงานและนโยบายจากบริษัทแม่

5. รูปแบบลูกจ้างเป็นเจ้าของ (Employee ownership) ลูกจ้างหนังสือพิมพ์จะเป็นเจ้าของส่วนใหญ่ ซึ่งมีผลให้ลูกจ้างมีแรงจูงใจที่จะปกป้องผลประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ไว้ให้ดีที่สุด ซึ่งมีความหวังว่า จะได้รับผลตอบแทนสูงสุดจากหุ้นที่ถืออยู่ นอกเหนือจากเงินเดือนค่าจ้างที่ได้รับ

6. รูปแบบบริษัทเครือข่าย (Vertical Ownership) อาจอยู่ในรูปของการเป็นเจ้าของข้ามสื่อ ซึ่งบริษัทแม่มิได้ดำเนินการค้าเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์มาก่อน แต่ต่อมาได้รวมกิจการหนังสือพิมพ์เข้ามาร่วมกันในเครือข่ายบริษัท การดำเนินธุรกิจแบบนี้จึงมักเห็นกันอยู่เสมอว่า บริษัทที่เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์นั้น จะมีธุรกิจอื่นอีก เช่น สถานีวิทยุ หรือสถานีโทรทัศน์ สื่อโฆษณา เป็นต้น

7. รูปแบบร่วมทุน (Join Operation) เป็นลักษณะที่มีหนังสือพิมพ์ 2-3 ฉบับซึ่งมีเจ้าของคนละเจ้าของ มีกองบรรณาธิการและกองจัดการของตนเอง รวมถึงนโยบายการเสนอข่าวเป็นของตนเองแล้วมาร่วมกัน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการผลิตหนังสือพิมพ์

จากลักษณะและประเภทการเป็นเจ้าของในการดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์ที่กล่าวมานั้นจะมีลักษณะที่แตกต่างกันชัดเจน แต่ปัจจุบันการขยายตัวของเศรษฐกิจ ทำให้สื่อหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องขยายตัวให้ครอบคลุมการผลิตของระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยดังกล่าวทำให้ลักษณะการเป็นเจ้าของ และการดำเนินงานหนังสือพิมพ์มีการขยายตัวใน 3 ลักษณะ ได้แก่

- การขยายตัวในลักษณะเป็นเจ้าของแบบเครือข่าย หรือแบบกลุ่ม
- การขยายตัวในลักษณะเป็นเจ้าของข้ามสื่อ
- การขยายตัวในลักษณะเป็นเจ้าของกิจการที่หลากหลาย

2.1.5 การจัดองค์กรหนังสือพิมพ์

องค์กรการทำงานของหนังสือพิมพ์ออกเป็น 3 ฝ่าย ซึ่งแต่ละฝ่ายจะมีการทำงานที่ประสานงานกัน ได้แก่ ฝ่ายบรรณาธิการ ฝ่ายการจัดการ และฝ่ายการผลิต ซึ่งทั้ง 3 ฝ่ายนี้จะมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบาย ขนาด และการลงทุน รวมทั้งจำนวนยอดจัดจำหน่ายของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ กระบวนการผลิต และอุปกรณ์ในการผลิตที่ทันสมัย ซึ่งขอบเขตหน้าที่ของแต่ละฝ่ายมีดังนี้ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2550:72-75)

1. ฝ่ายบรรณาธิการ (Editorial Department) รับผิดชอบเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับที่เป็นเรื่องราวสำหรับการอ่าน เริ่มตั้งแต่การแสวงหารวบรวม จัดเตรียมต้นฉบับทุกประเภท เช่น ข่าว (ในและต่างประเทศ) บทความ สารคดี บทบรรณาธิการ ภาพการ์ตูน ต้นฉบับส่งมากองบรรณาธิการจะได้รับการพิจารณา วินิจฉัย คุณค่า คัดเลือก ตรวจสอบความถูกต้องเขียนให้เหมาะสมในรูปแบบที่ต้องนำเสนอ ในรูปแบบของข่าว หรือบทความ พาดหัวข่าวให้ขนาดตัวอักษรก่อนจะส่งไปยังฝ่ายการพิมพ์ หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะจัดแบ่งความรับผิดชอบในฝ่ายบรรณาธิการเป็นแผนกย่อยๆ เช่น แผนกข่าวในประเทศ แผนกข่าวต่างประเทศ แผนกช่างภาพ แผนกบทความ แผนกกีฬา แผนกบรรณาธิการ แผนกจัดหน้า ทั้งหมดนี้จัดแบ่งตามกระบวนการและความสะดวกในการทำงานของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

2. ฝ่ายด้านการจัดการ (Business Department) ฝ่ายนี้รับผิดชอบโดยตรงทางด้านธุรกิจ การจัดการ การตลาด เพื่อให้หนังสือพิมพ์มีรายได้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ และให้หนังสือพิมพ์ไปถึงมือผู้อ่านได้มากที่สุด เร็วที่สุด ครอบคลุมถึงการจัดจำหน่าย หาสมาชิก การบัญชี ขายเป็นเนื้อที่โฆษณา บุคลากรและการขนส่ง การบริหารงานทางธุรกิจถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของกิจการหนังสือพิมพ์ ปัจจุบัน เพราะการแข่งขันทางธุรกิจทำให้ต้องอาศัยหลักการบริหารที่ใช้หลักวิชาทันสมัย จึงสามารถสู้กับการเปลี่ยนแปลงของตลาดอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโฆษณา ทั้งการโฆษณาตัวหนังสือพิมพ์เอง และการขายเนื้อที่โฆษณา ฝ่ายจัดหาโฆษณาต้องมีประสบการณ์กว้างขวาง สามารถทำงานกับฝ่ายบรรณาธิการได้ตลอดเวลา หากไม่แล้วอาจมีผลกระทบต่อรายได้ของหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับ

3. ฝ่ายการผลิต (Mechanical Department) รับผิดชอบด้านการพิมพ์เพื่อให้หนังสือพิมพ์เสร็จลุล่วงออกมาเป็นฉบับสมบูรณ์พร้อมที่จะออกวางตลาด ส่วนนี้ประกอบด้วยเครื่องพิมพ์ ทำแม่แบบ ตรวจรูพิมพ์ ทำเพลท ฯลฯ ปัจจุบันหนังสือพิมพ์มีระบบการพิมพ์ที่ทันสมัย โดยใช้ระบบการพิมพ์แบบออฟเซต (Off-Set) ใช้ตัวเรียงคอมพิวเตอร์ ทำให้การผลิตงานหนังสือพิมพ์รวดเร็ว มีระเบียบ สะอาดมากขึ้น และยังสามารถผลิตหนังสือพิมพ์ได้เป็นจำนวนมากภายในระยะเวลาอันสั้น มีผลทำให้การรายงานข่าวรวดเร็วทันสมัย มีประสิทธิภาพมากขึ้น

กล่าวได้ว่า พันธกิจของหน่วยงานทั้ง 3 ฝ่ายในองค์กรหนังสือพิมพ์มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ทุกฝ่ายต้องทำงานประสานกันอย่างเป็นเอกภาพ ภายใต้นโยบายการข่าว และนโยบายการบริหารองค์กร หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่นำพาต่อภาระหน้าที่ที่สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หรือมีฝ่ายใดไม่คำนึงถึงเงื่อนไขเวลาที่กำหนดไว้แล้ว ก็มีผลกระทบต่อความตรงเวลาการวางจำหน่ายหนังสือพิมพ์ ดังนั้นการทำหนังสือพิมพ์จึงเป็นงานที่ทำกันเป็นทีม (team work) ต้องการความรวดเร็วและเที่ยงตรงเพื่อแข่งขันกับเวลาให้ทันต่อเหตุการณ์ชนิดวันต่อวัน หรือชั่วโมงต่อชั่วโมง ความเร่งรีบดังกล่าว ยืนยันได้จากความศักดิ์สิทธิ์ของคำคนในวงการหนังสือพิมพ์คุ้นเคย คือ “Deadline” “เส้นตาย” หมายถึงงานทุกชิ้นทุกชั้นตอนต้องทำให้เสร็จภายใต้เงื่อนไขเวลาที่กำหนดไว้

2.1.6 การทำงานของฝ่ายบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านกระบวนการต้นฉบับข่าว/สาร/เนื้อหา/ข้อเขียนทุกประเภท ที่พิจารณาว่าสมควรตีพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณะ งานในกองบรรณาธิการจะแบ่งย่อยไปอีกหลายหน่วยงานตามลักษณะเนื้อหา และขนาดของหนังสือพิมพ์ เช่น (มาลี บุญศิริพันธ์, 2550: 75-76)

1. ห้องข่าวหรือโต๊ะข่าว (Newsroom) งานภายในห้องข่าวเกี่ยวข้องโดยตรงกับการข่าว ข้อมูลข่าวและเนื้อหาทุกประเภทได้รับการเขียนเป็นต้นฉบับที่ถูกต้อง เริ่มตั้งแต่ผู้สื่อข่าวประจำกองบรรณาธิการได้รับมอบหมายจากกองบรรณาธิการหรือหัวหน้าข่าวให้ออกไปรวบรวมข้อมูลข่าว เพื่อ

นำมาเขียน ส่วนข่าวต่างประเทศจะส่งผ่านทางโทรศัพท์ หรือ E-mail ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ตามหลักการวินิจฉัยคุณค่าข่าวโดยผู้สื่อข่าวฝ่ายข่าวต่างประเทศ

ในห้องข่าวนี้ยังแบ่งเป็นหน่วยงานย่อยๆ ตามประเภท เนื้อหาที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ เช่น โต้ะข่าวการเมือง โต้ะข่าวเศรษฐกิจ โต้ะข่าวกีฬา โต้ะข่าวบันเทิงและอื่นๆ ภายใต้การควบคุมดูแลของหัวหน้าข่าว ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการบริหารงานในห้องข่าวให้บรรลุเป้าหมาย คือ บรรณาธิการบริหาร

2. ฝ่ายบรรณาธิการ (Copy Desk) เป็นหน่วยงานที่สำคัญยิ่งในห้องข่าว เพราะมีหน้าที่ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข ตกแต่งต้นฉบับที่ผู้สื่อข่าวส่งมาจากหลากหลายแหล่ง และต้องผ่านการกลั่นกรองจากบรรณาธิการหรือหัวหน้าข่าวมาแล้ว ซึ่งฝ่ายนี้จะพิจารณาความถูกต้องของข้อเท็จจริง เนื้อหา ภาษา รูปแบบการนำเสนอ ตลอดจนความกระชับลีลาการเขียน เติมข้อมูลให้สมบูรณ์ครบถ้วน แก้ไขตัวสะกด แบ่งวรรคตอน จัดย่อหน้าให้เหมาะสม พาดหัวข่าว สั่งพิมพ์ กำหนดร่างต้นแบบการจัดหน้า และเมื่อต้นฉบับได้รับการเรียงพิมพ์จากห้องพิมพ์แล้ว ฝ่ายบรรณาธิการก็จะนำต้นฉบับเรียงพิมพ์ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปจัดวางเข้าหน้าตามร่างต้นแบบการจัดหน้าที่กำหนดไว้

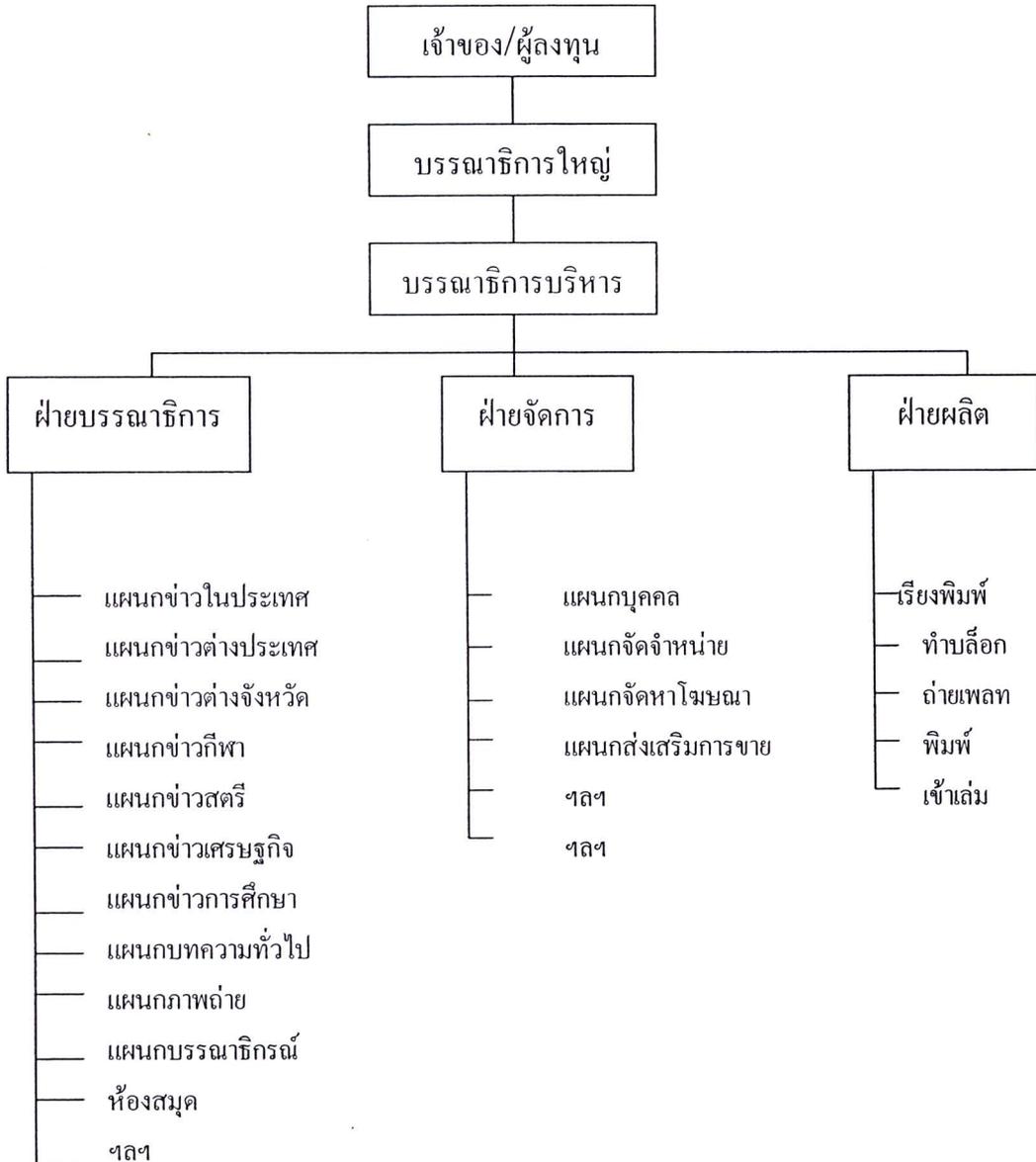
จากที่กล่าวมานั้นพอสรุปได้ว่า งานบรรณาธิการข่าว เป็นงานประกันคุณภาพความถูกต้องของข่าว ถูกต้องในแง่ของข้อเท็จจริง ภาษา โครงสร้างหรือรูปแบบของข่าว ปราศจากความลำเอียงหรือเลือกข้างหนึ่งข้างใดทำให้ข่าวน่าอ่านและสมบูรณ์ที่สุด

3. ฝ่ายบรรณาธิการ/คอลัมน์ (Editorial Desk) เป็นฝ่ายที่รับผิดชอบต้นฉบับข้อเขียนที่จะนำลงในหน้าบทบรรณาธิการ (Editorial Page) และหน้าตรงข้ามหน้าบทบรรณาธิการ ข้อเขียนส่วนใหญ่เป็นบทความแสดงความคิดเห็น การตั้งข้อสงสัยการเมือง ฯลฯ หน้าที่หลักของฝ่ายนี้คือ ต้องรับผิดชอบเขียนบทบรรณาธิการประจำฉบับ ซึ่งแสดงถึงจุดยืนและนโยบายของหนังสือพิมพ์ต่อประเด็นปัญหาสาธารณะที่อาจมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม จัดข้อเขียนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการกำหนด หรือการตัดสินใจระดับนโยบายต่อประเด็นสำคัญๆ ที่เกิดขึ้นในเวลานั้นด้วย

4. ฝ่ายภาพ (Photography Division) เป็นหน่วยงานที่ทำงานใกล้ชิดกับห้องข่าวรับผิดชอบด้านการผลิตต้นฉบับภาพประกอบประเภทต่างๆ ตามที่ได้มอบหมายจากห้องข่าวเพื่อลงพิมพ์ เช่น ภาพข่าว ภาพประกอบข่าว ฯลฯ บุคลากรฝ่ายนี้ประกอบด้วย ช่างภาพ หัวหน้าฝ่ายศิลป์หรือบรรณาธิการภาพ รับผิดชอบภาพให้มีคุณภาพ ทั้งด้านการผลิตและด้านเนื้อหาที่ระบุจากห้องข่าว

5. ฝ่ายศิลป์ (Art Department) รับผิดชอบเกี่ยวกับการออกแบบงานศิลป์ทั้งหมดตามคำสั่งของกองบรรณาธิการ เช่น การออกแบบแผนภูมิ แผนที่ แผนที่ งานตกแต่งเนกาตีฟหรือภาพประกอบที่จะลงพิมพ์ บางฉบับมีหน้าที่ครอบคลุมถึงการออกแบบจัดหน้าหนังสือพิมพ์ด้วย

6. ห้องสมุดหนังสือพิมพ์ (Morgue) เป็นสถานที่เก็บหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ สำหรับใช้ค้นคว้าอ้างอิง เก็บแฟ้มเอกสารที่เป็นประโยชน์ต่องานข่าวที่จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ ปัจจุบันความก้าวหน้าของกิจการหนังสือพิมพ์ทำให้ส่วนนี้ได้รับการพัฒนาให้มีบทบาทมากขึ้น เป็นแหล่งรวบรวมข่าวเก่า เป็นศูนย์บริการข้อมูลข่าว โดยจัดระบบข้อมูล ข่าวตัดที่เขย่นำเสนอในหนังสือพิมพ์แล้ว และยังเป็นที่ยังเป็นที่รวบรวมข้อมูลเบื้องหลังข่าว แหล่งข่าว ประวัติบุคคลสำคัญที่ผู้สื่อข่าวขุดคุ้ยมาได้

รูป 2.1 การจัดองค์กรหนังสือพิมพ์

ที่มา: มาลี บุญศิริพันธ์, 2537: 1

2.1.7 ขอบเขตความรับผิดชอบแต่ละตำแหน่งกองบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการใหญ่ (Editor-in-chief) ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์กร หนังสือพิมพ์ รับผิดชอบดูแลด้านนโยบาย การกำหนดทิศทางและการวางแผนด้านธุรกิจของ หนังสือพิมพ์มีอำนาจหน้าที่ในการสั่งการและควบคุมหน่วยงานทุกหน่วยในองค์กร ทั้งในด้าน บรรณาธิการ การจัดการ และการบริหารธุรกิจ เพื่อให้หนังสือพิมพ์สามารถอยู่รอดได้
2. บรรณาธิการบริหาร (Management Editor) มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการให้ หนังสือพิมพ์สำเร็จออกมาเป็นฉบับสมบูรณ์ให้ทันตามเวลา บางครั้งเรียกว่า หัวหน้ากองบรรณาธิการ ที่คอยดูแลการทำงานฝ่ายบรรณาธิการให้สอดคล้องกับนโยบายของหนังสือพิมพ์
3. บรรณาธิการข่าวในประเทศ (City Editor) รับผิดชอบข่าวในประเทศทั้งหมดเป็นผู้ มอบหมายให้ผู้สื่อข่าวไปแสวงหาข่าวตามแหล่งข่าวต่างๆ ตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาคัดเลือกข่าว ซึ่งส่งเข้ามาโดยผู้สื่อข่าว หากถูกต้องตามคุณค่าของข่าวและนโยบายของหนังสือพิมพ์ก็จะส่งข่าวนั้น ต่อไปให้บรรณาธิการข่าว (News Editor) เพื่อบรรณาธิกรณในขั้นต่อไป
4. บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ (Foreign Editor) รับผิดชอบข่าวต่างประเทศ ปกติข่าว ต่างประเทศที่ได้จากโทรพิมพ์ Wire news แต่ปัจจุบันการสื่อข่าวได้ก้าวหน้ามาก ทำให้หนังสือพิมพ์ บางฉบับจ้างผู้สื่อข่าวไปประจำอยู่ต่างประเทศเพื่อรายงานข่าว ข่าวต่างประเทศจึงครอบคลุมถึงข่าวซึ่ง ได้จากโทรพิมพ์ สำนักข่าว
5. บรรณาธิการภาพ (Picture Editor) รับผิดชอบในเรื่องของภาพข่าวสำหรับลงพิมพ์ ทำ หน้าที่คัดเลือกภาพข่าวที่มีคุณภาพ ส่งให้บรรณาธิการข่าว แหล่งภาพข่าวจะได้จากที่ต่างๆ เช่น โทร พิมพ์ ช่างภาพประจำกองบรรณาธิการ มักเป็นภาพข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ประจำวัน บางครั้งก็ได้มาจาก ช่างภาพสมัครเล่น บรรณาธิการฝ่ายภาพจะพิจารณาคุณค่า และสิ่งที่สื่อความหมายของภาพว่าจะ สมควรลงพิมพ์หรือไม่
6. บรรณาธิการข่าว (News Editor) เป็นหน้าที่ที่สำคัญรองจากหัวหน้ากองบรรณาธิการ รับผิดชอบหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับ รวมถึงการเขียนบทบรรณาธิการ และเป็นผู้ตัดสินใจข่าวและภาพที่จะ ลงพิมพ์ในหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ โดยทำงานร่วมกับบรรณาธิการฝ่ายจัดหน้า (Make Up Editor) ทำ หน้าที่พาดหัวข่าว จัดหน้า รูปภาพ ต้นฉบับ ให้หนังสือพิมพ์มีลักษณะน่าดู น่าอ่าน บรรณาธิการข่าว เป็นผู้กำหนด คัดเลือกข่าวที่มีคุณค่า น่าสนใจ พร้อมกับกำหนดความสั้น-ยาวของเนื้อหาให้เหมาะสม แล้วส่งไปที่โต๊ะตรวจต้นฉบับ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาข้อเท็จจริงและกฎหมาย แล้วส่งไปให้ บรรณาธิการจัดหน้า ทำการเข้าหน้าให้เรียบร้อยก่อนจะส่งไปยังห้องเรียงพิมพ์และฝ่ายผลิตต่อไป

ผู้สื่อข่าว คือบุคคลที่ออกไปแสวงหาข่าวตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น กระทรวง ทบวง กรม และ ฯลฯ โดยจัดสายงาน ความรับผิดชอบที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะจัดผู้สื่อข่าวตามความรับผิดชอบดังนี้

ผู้สื่อข่าวพิเศษ (Special assignment reporter) หมายถึงผู้สื่อข่าวที่ทำหน้าที่เฉพาะได้รับมอบหมายให้ทำข่าวเป็นเรื่องราว เช่น ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวกีฬา อาชญากรรม ซึ่งหัวหน้าข่าวเห็นว่าเรื่องนั้นๆ มีความสำคัญ จำเป็นต้องใช้ผู้สื่อข่าวที่มีความรู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากกว่าผู้สื่อข่าวทั่วไป

ผู้สื่อข่าวทั่วไป (General assignment) เป็นผู้สื่อข่าวทำหน้าที่เสาะแสวงหาข่าวทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงด้านหนึ่งด้านใด บางครั้งจะได้รับมอบหมายให้ไปทำข่าวที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน ผู้สื่อข่าวทั่วไปจะต้องมีความชำนาญและคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่อย่างทันใจ ทักษะและเทคนิคในการหาข่าวจึงสำคัญยิ่ง เพราะมีเวลาเตรียมตัวน้อย แต่ต้องทำงานให้มีประสิทธิภาพสูง

ผู้สื่อข่าวประจำ (Beat reporter) เป็นผู้สื่อข่าวที่มีสายงานเฉพาะแหล่ง เช่น ทำเนียบรัฐบาล กระทรวงต่างๆ อาชญากรรม ฯลฯ ผู้สื่อข่าวเหล่านี้จะมีแหล่งประจำในการไปหาข่าว แหล่งข่าวส่วนใหญ่จึงคุ้นเคยกับผู้สื่อข่าวเหล่านี้ จนบางครั้งความคุ้นเคยได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข่าวกับผู้สื่อข่าวประจำทำให้มีความช่วยเหลือเกื้อหนุนกันและกัน (มาลี บุญศิริพันธ์, 2537:16-19)

2.1.8 การเดินทางของข่าว

เมื่อผู้สื่อข่าวได้สัมผัสกับเหตุการณ์ เป็นผู้รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงทั้งหมดนำมาเขียนเป็นข่าวส่งให้หัวหน้าข่าว หรือบรรณาธิการข่าวตามสายงาน เช่น บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ บรรณาธิการข่าวในประเทศ บรรณาธิการข่าวต่างจังหวัด เป็นต้น ในกรณีที่ผู้สื่อข่าวส่งข่าวทางโทรศัพท์ หรือทางจดหมายไม่ได้เขียนในรูปข่าวหรือเขียนข่าวไม่ชัดเจน บรรณาธิการอาจส่งให้ผู้เรียบเรียงข่าวหรือผู้เขียนข่าว (Rewriter) นำไปเขียนเป็นข่าวให้ถูกต้องก่อนนำไปพิมพ์

ข่าวทุกข่าวที่ส่งเข้ามาบรรณาธิการจะเป็นคนคัดเลือกโดยพิจารณาถึงองค์ประกอบของข่าวตามหลักการประเมินคุณค่าข่าว นโยบายการนำเสนอข่าวขององค์กร เมื่อได้ข่าวที่มีคุณค่าน่าสนใจแล้วจะส่งให้หัวหน้ากองบรรณาธิการเป็นด่านต่อไปเพื่อพิจารณาคัดเลือกอีกครั้งหนึ่งให้เหมาะสมกับเนื้อที่หนังสือพิมพ์มีอยู่ ในส่วนนี้บรรณาธิการข่าวจะคัดเลือกและอาจร่วมกับบรรณาธิการจัดหน้าทำการพาดหัวข่าว ตรวจสอบความถูกต้อง กำหนดความยาว จัดวางหน้าก่อนส่งไปที่โต๊ะข่าว (มาลี บุญศิริพันธ์, 2537: 20)

2.1.9 การประชุมโต๊ะข่าว

ในการประชุมโต๊ะข่าวนั้นบรรณาธิการข่าวแต่ละประเภทจะคัดเลือกข่าวที่ผู้สื่อข่าวส่งเข้ามา แล้ววินิจฉัยว่าข่าวใดควรที่จะลงพิมพ์ในหน้าหนึ่ง โดยข่าวที่มีคุณสมบัติที่เป็นข่าวสูงและไม่ขัดกับนโยบายของหนังสือพิมพ์จะได้รับการตีพิมพ์ในหน้าหนึ่ง ส่วนข่าวอื่นๆ จะตีพิมพ์ในหน้าอื่นที่ได้จัดแบ่งไว้ และบางข่าวอาจไม่ได้ตีพิมพ์เลย

การที่จะเลือกข่าวใดลงหน้าหนึ่งนั้น กองบรรณาธิการจะประชุมกันเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการติดตามข่าว ข้อเท็จจริงที่มีอยู่ แง่มุมที่อาจหาข่าวหรือข้อมูลเพิ่มเติมได้ทั้งด้านกว้างและลึก ที่ประชุมจะคัดเลือกข่าวไว้อย่างพอเพียงแล้วช่วยกันตัดสินใจว่าข่าวใดเป็นข่าวใหญ่ ข่าวใดเป็นข่าวรอง

ผู้เข้าร่วมประชุมโต๊ะข่าวประกอบด้วย บรรณาธิการ บรรณาธิการข่าวต่างๆ หัวหน้าข่าว หัวหน้าฝ่ายศิลป์ ผู้รับผิดชอบเขียนบทนำ เมื่อประชุมข่าวแล้วจะส่งเรื่องให้ฝ่ายบรรณาธิการ เพื่อปรับปรุงข่าว เขียนพาดหัวข่าว กำหนดขนาดตัวอักษรและประสานงานกับฝ่ายจัดหน้าซึ่งจะเอาข่าวและภาพ ไปทำการจัดหน้าหนังสือพิมพ์ เพื่อให้หน้าหนังสือพิมพ์มีความสวยงาม น่าอ่าน และคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของหนังสือพิมพ์ (สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2539: 39)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับข่าว

2.2.1 ความหมายของข่าว

ข่าวถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของหน้าหนึ่ง ประกอบด้วยพาดหัวข่าว (Headlines) ความนำ (Lead) และเนื้อหาข่าว (Body) ทั้งนี้ข่าวต่างๆ ในหนังสือพิมพ์ จะเสนอในลักษณะที่เรียกว่า “ข่าวต่อ” (Jumps) เพราะหน้าหนึ่งมีเนื้อที่ค่อนข้างจำกัด ในการนำเสนอข่าวในหน้าหนึ่งจึงมีเพียงพาดหัวข่าว ความนำ และเนื้อหาข่าวเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และเน้นข่าวที่เหลือจะถูกนำไปไว้ในหน้าต่อๆ ไป

การที่จะนิยามข่าวให้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปนั้นคงเป็นเรื่องยาก แต่ก็เกิดปัญหาว่าจะอธิบายอย่างไรให้ผู้สนใจในงานทางด้านวารสารศาสตร์เข้าใจซึ่ง พิเศษฐ์ ชาวลาธวัชและคณะ (2549:4-6) ได้รวบรวมความหมายของข่าว ที่นักหนังสือพิมพ์หลายท่านได้ให้คำจำกัดไว้ดังนี้

พงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร บรรณาธิการอำนวยการหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน กล่าวว่า “ข่าว” คือ สิ่งที่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ปรากฏเป็นข่าว เราทำได้โดยทำให้มันเกิดขึ้นมา เพราะข่าวนั้นไม่จำเป็นต้องรอให้เกิดเหตุการณ์แล้วจึงรายงาน เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน ไซว่าถูกจับแล้วถึงจะเป็นข่าว แต่ความจริงมันเป็นข่าวของมันอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการทำมันขึ้นมา เพียงแต่เราไปรู้และเขียนมันขึ้นมา ก็ทำให้เป็นข่าว ตัวข่าวเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกหนทุกแห่ง

เกียรติชัย พงษ์พานิชย์ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสด กล่าวว่า “ข่าว” ถูกนิยามขึ้นจากแหล่งของผู้กำหนด “ข่าว” นั้นเอง จุดร่วมที่หน้าสนใจคือ การที่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ถูกตัดสินใจ

ว่าเป็น “ข่าว” เพราะถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ผิดแผกแตกต่างไปจากสภาพปกติที่เป็นอยู่ในสังคม เป็นสิ่งที่สังคมมองว่าน่าจะรับรู้ เป็นสิ่งที่ประโชยน์ต่อสาธารณชน และมีผลกระทบต่อสาธารณชนจึงมองว่าเป็นข่าว

ศุทธิชัย บุญนาค ผู้อำนวยการสถานีวิทยุ อ. ส. ม. ท. กล่าวว่า “ข่าว” คือเหตุการณ์ เรื่องราว หรือข้อมูลที่น่าสนใจ สนองความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ มีผลกระทบต่อหรือเกี่ยวข้องกับสาธารณชน

นิพนธ์ นาคสมภพ ที่ปรึกษาโครงการ A S T V กล่าวว่า “ข่าวเกิดขึ้นจากผู้ที่ต้องการของผู้ที่คาดว่าได้รับผลประโยชน์จากการรับรู้เนื้อความใหม่ ดังนั้นคนข่าวจึงมีหน้าที่กลั่นกรองว่าอะไรเป็น “ข่าว” โดยพิจารณาจากคุณสมบัติ 4 ประการของคำว่า “News” ดังนี้

- New เป็นมวลชนผู้บริโภคสารรับรู้สาร “ใหม่” เพิ่มจากความรู้เดิม
- Emotion เป็นสิ่งที่มีผลต่อ “อารมณ์” ซึ่งเป็นความรู้สึกของผู้รับรู้
- Worthy เป็นสิ่งที่มี “คุณค่า” มากพอที่จะให้สาธารณชนให้ความสนใจได้รับรู้
- Source เป็นสิ่งที่มี “แหล่ง” ยืนยันว่ามีอยู่แล้ว ที่เกิดขึ้น หรือพยากรณ์ว่าจะเกิดขึ้น

ส่วน จอห์น วุทฉิกรรรมรักษา (2536: 4-6) ได้รวบรวมความหมายของข่าวทั้งอย่างแคบและอย่างกว้างไว้ดังนี้

ความหมายอย่างแคบ

ข่าว คือ สิ่งที่น่าสนใจ

ข่าว คือ อะไรก็ได้ที่ทำให้ประชาชนกล่าวขานถึงหรือวิพากษ์วิจารณ์กัน

ข่าว คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสดๆ ใหม่ๆ หรือรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสดๆ

ข่าว คือ การรายงานเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็นที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้

ข่าว คือ สิ่งประชาชนจำนวนมากต้องการอ่านตราบเท่าที่ไม่ละเมิดหลักจริยธรรมที่ดีและ

กฎหมายหมิ่นประมาท

ความหมายอย่างกว้าง

ข่าว คือ การรายงานเหตุการณ์หรือแจ้งเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นสดๆ ร้อนๆ ที่มีความสำคัญและแปลก เป็นที่น่าสนใจของประชาชน

ข่าว คือ ความเป็นจริงที่สมบูรณ์ เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งผู้สื่อข่าวจะคิดหรือสมมุติขึ้นเองไม่ได้ ทั้งจะต้องรายงานอย่างตรงไปตรงมาโดยปราศจากอคติใดๆ

ข่าว คือ อะไรก็ตามที่ทันต่อเวลาและเป็นที่น่าสนใจของผู้อ่านจำนวนหนึ่งและข่าวที่ดีที่สุดก็คือ ข่าวซึ่งเป็นที่น่าสนใจของคนจำนวนมาก

ข่าว คือ รายงานเหตุการณ์หรือความคิดเห็นซึ่งนักข่าวและบรรณาธิการ ได้พิจารณาเลือกสรรแล้ว ด้วยความเชื่อมั่นว่า เหตุการณ์หรือความคิดเห็นดังกล่าวเป็นที่สนใจของผู้รับสารส่วนใหญ่หรือบางส่วน

ข่าว คือ ข้อเท็จจริงสาระสำคัญเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของเหตุการณ์บางอย่าง หรือของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเกี่ยวกับความคิดซึ่งทำให้คนสนใจ เนื่องจากมีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้คน หรือมีอิทธิพลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของผู้คน

จากการนิยามข่าวที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปความหมายของข่าวได้ว่า ข่าวคือ การรายงานข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยผ่านการกลั่นกรองจากผู้สื่อข่าว เพื่อดึงดูดความน่าสนใจจากผู้อ่าน มีความรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

2.2.2 ประเภทของข่าว

ฉอาน วุฒิกกรมรักษา (2537: 22) กล่าวว่า โดยหลักๆ แล้วข่าวมี 2 ประเภทคือ ข่าวหนัก (Hard News) และข่าวเบา (Soft News)

ข่าวหนัก (Hard News) หมายถึง ข่าวที่มีเนื้อหาสาระมุ่งให้ความรู้มากกว่าความบันเทิงเป็นเรื่องราวที่เข้าใจยาก ผู้อ่านหรือผู้รับสารจะต้องมีภูมิหลัง เกี่ยวกับเรื่องราวนั้นๆ จึงจะเข้าใจและผู้อ่านหรือผู้รับสารมักจะนำไปคิดและตรึกตรองหลังจากอ่านหรือรับข่าวสารนั้นแล้ว

ข่าวเบา (Soft News) หมายถึง ข่าวที่มีเนื้อหาสาระมุ่งให้ความบันเทิงมากกว่าให้ความรู้ เป็นเรื่องราวที่เข้าใจง่าย ให้ความรู้สึกทางอารมณ์มากกว่าที่จะสร้างภูมิปัญญา ผู้อ่านหรือผู้รับสารไม่มีภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องราวนั้นๆ เมื่ออ่านแล้วก็เข้าใจได้ทันทีไม่ต้องนำไปคิดตรึกตรอง

ส่วนมาลี บุญศิริพันธ์ (2537:26) ได้แบ่งออกสองประเภท ข่าวหนัก (Hard News) ได้แก่ข่าวที่มีคุณสมบัติของความสำคัญ มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากกว่าข่าวที่มีองค์ประกอบของความน่าสนใจเพียงอย่างเดียว เช่น ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ข่าวเหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีผลกระทบ โยงใยต่อยังอีกมากมาย ข่าวเศรษฐกิจมักจะมีผลกระทบจากภาวะทางการเมือง สะท้อนถึงสภาพความเป็นอยู่ ค่าครองชีพของประชาชน ข่าวหนักเป็นข่าวที่ให้ความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม ให้ความรู้ความเข้าใจและข้อคิดแก่ประชาชน ก่อให้เกิดความคิดต่อเนื่องแก่ผู้อ่านมากกว่าจะเป็นเพียงสนองอารมณ์ความอยากรู้อยากเห็นเพียงอย่างเดียว

ข่าวเบา (Soft News) ได้แก่ข่าวที่มีองค์ประกอบของความน่าสนใจมากกว่าความสำคัญ มักจะเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความสนใจให้แก่ผู้อ่านในช่วงเวลาเดียว แล้วจางหายไปจากความสนใจของประชาชน เช่น ข่าวอาชญากรรม ตีรันฟันแทง บันเทิง เหตุการณ์ที่เป็นข่าวจะไม่มีผลกระทบต่อเนื่องกับความเป็นอยู่ของประชาชนเท่าไรนัก แต่จะให้อารมณ์สนองความอยากรู้อยากเห็นแก่ผู้อ่าน

ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประจำวัน ข่าวนั้นจึงมักมีองค์ประกอบของความน่าสนใจ กระตุ้นอารมณ์ ตื่นเต้นเร้าใจมากกว่าข่าวหนัก

2.2.3 การวินิจฉัยคุณค่าของข่าว

มาลี บุญศิริพันธ์ (2537:23) ได้กล่าวว่า เมื่อได้ความจำกัดของ “ข่าว” และประเภทของข่าว แล้ว สิ่งต่อมาที่ควรคำนึงก็คือ อะไรควรจะเป็นข่าวและอะไรไม่ควรจะเป็นข่าวได้กล่าวไปข้างแล้ว แต่การวินิจฉัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ความสำคัญและความน่าสนใจ ทั้งสองประการนี้ถูกพิจารณาในทัศนะของผู้อ่านคือ ข่าวนั้นต้องน่าสนใจสำหรับผู้อ่าน มีความสำคัญต่อผู้อ่าน และต้องเป็นข้อเท็จจริง มีความสดทันต่อเหตุการณ์ ความสำคัญและความน่าสนใจจึงเป็นคุณลักษณะที่จะวัดคุณค่าของข่าวว่าสมควรจะได้ตีพิมพ์หรือไม่โดยปกติแล้วข่าวที่มีคุณค่าสูงมักจะมีผลสำคัญ

ความสำคัญ หมายถึง เหตุการณ์อะไรก็ตามที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้อ่านส่วนใหญ่ ผลกระทบดังกล่าวจะมีผลในวงกว้างต่อประชาชนจำนวนมาก เช่น การปรับอัตราภาษีมีผลกระทบต่อรายได้ ค่าครองชีพของประชาชน การเสียเปรียบดุลการค้ากับต่างประเทศมีผลกระทบต่อรายได้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ เรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและโดยอ้อมต่อความเป็นอยู่และค่าครองชีพของประชาชนทั้งประเทศจึงจัดว่าเป็นข่าวที่มีความสำคัญ เพราะหากไม่รายงานให้ผู้อ่านทราบก็อาจเกิดผลเสียต่อส่วนรวมทั้งหมด ความสำคัญนั้นนอกจากจะพิจารณาจากผลกระทบที่เกิดต่อประชาชนแล้ว บางทีข่าวสำคัญในสังคมหนึ่งหรือประเทศหนึ่ง อาจไม่สำคัญต่ออีกประเทศหนึ่งก็ได้ เช่น ข่าวเรื่องประเทศไทยเสียเปรียบดุลการค้ากับต่างประเทศจำนวนมหาศาลนั้น เป็นข่าวที่มีความสำคัญมากสำหรับประเทศไทย แต่เมื่อมองในทัศนะของประชาชนประเทศญี่ปุ่นแล้วข่าวนี้อาจไม่มีความสำคัญเลย เพราะฉะนั้นการเลือกรายงานข่าวของสื่อมวลชนทั้งสองประเทศจึงไม่เหมือนกัน เห็นได้ว่า การพิจารณาคุณค่าของข่าวนั้นต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของสังคมและองค์ประกอบอื่นๆ ด้วย

โดยส่วนมากข่าวที่มีความสำคัญมักจะจัดอยู่ประเภทข่าวหนัก คือ เป็นข่าวที่มีผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ผลกระทบนั้นอาจไม่มีทันทีทันใด แต่อาจเกิดขึ้นระยะยาว และต้องอาศัยการรายงานข่าวอย่างระเอียด รอบคอบเพื่อความเข้าใจในเรื่องราวนั้นๆ ส่วนมากข่าวประเภทนี้มักจะมีลักษณะเป็นข่าวสถานการณ์มากกว่าข่าวประเภทเหตุการณ์ ซึ่งตอบสนองความใคร่รู้ได้อย่างทันทีทันใด แต่เหตุการณ์บางประเภทก็มีความสำคัญ สามารถส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมากได้ เช่น ข่าวโรงงานแก๊สระเบิดในประเทศอินเดีย ทำให้มีคนตายจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อประชาชนต้องหวาดระแวงเกี่ยวกับความปลอดภัย เรื่องญาติพี่น้อง และทรัพย์สินที่สูญหายไป มีผลให้รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณมาช่วยเหลือเป็นจำนวนมหาศาลต่างๆ ที่เป็นประเทศที่ยากจนทำให้เกิดภาวะฉุกเฉินทางด้านเศรษฐกิจ

ความน่าสนใจ หมายถึง เหตุการณ์อะไรก็ตามที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนสนใจใคร่รู้อยากติดตาม คุณสมบัติข้อนี้น่าจะเป็นข้อที่สำคัญของการรายงานข่าว เพราะข่าวที่ขาดความน่าสนใจแล้วคนก็จะไม่อ่าน ผู้สื่อข่าวที่มีมีประสบการณ์จะพยายามเขียนข่าวให้น่าสนใจ และน่าอ่าน ข่าวที่น่าสนใจก็คือข่าวที่ผู้อ่านมีความตั้งใจต้องการจะอ่านมากที่สุด ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่าอะไรคือสิ่งที่น่าสนใจและไม่น่าสนใจ จากการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรวบรวมข่าว นักหนังสือพิมพ์และบุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับข่าวได้กำหนดแนวทางในการวัดความสนใจของผู้อ่านไว้ดังนี้ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2537: 22-25)

1. ความรวดเร็ว (Immediacy) หมายถึงความรวดเร็วการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ผู้อ่านได้ทราบอย่างทันทีทันควัน คือ นับแต่ระยะเวลาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับการรายงานทางสื่อมวลชนควรเป็นไปอย่างรวดเร็วทันที ยิ่งรายงานได้เร็วคุณค่าของความสดก็ยิ่งมากขึ้น
2. ความใกล้ชิด (Proximity) หมายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใกล้กับตัวผู้อ่านมากเท่าไรคุณค่าของความเป็นข่าวก็ยิ่งสูง ความใกล้ชิดนี้หมายถึง ความใกล้ชิดทางกายภาพ ทางจิตใจ
3. ความเด่น (Prominence) ครอบคลุมถึงความเด่น ของบุคคล สถานที่ หรือเวลา ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเช่น บุคคลเด่น ถ้าเหตุการณ์ไหนมีบุคคลที่มีความเด่น มีชื่อเสียง หรือมีความสัมพันธ์กับผู้ที่มีชื่อเสียง เหตุการณ์นั้นยังมีคุณค่าต่อความเป็นข่าว
4. ความผิดปกติ (Unusualness) โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วชอบให้ความสนใจต่อสิ่งใดก็ตามที่ผิดไปจากธรรมดา หรือไม่เคยเห็นมาก่อน เช่น แม่คนหนึ่งเกิดลูกแฝด 8 คน หรือเด็กอายุ 5 ขวบสามารถคำนวณเลขหลักล้าน ได้ภายในเวลา 5 วินาที เรื่องทำนองนี้มักจะได้รับการพิจารณาเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์
5. ความเป็นมนุษย์หรือความสนใจในมนุษย์ (Human interest) ผู้อ่านมักให้ความสนใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ด้วยกันเอง หรือสิ่งที่มีชีวิตใน โลกก็ได้ องค์กรประกอบข้อนี้มักเป็นเรื่องความสัมพันธ์ทางอารมณ์ หรือจิตใจเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของประชาชน คือเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกด้านอารมณ์กับคนที่ตกเป็นข่าวด้วย เช่น ความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ เห็นใจ เข้าใจ สงสาร อยากมีส่วนร่วมช่วยเหลือ
6. ความขัดแย้ง (Conflict) หากเราอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ทุกวัน จะเห็นได้ชัดว่า ข่าวส่วนใหญ่เกิดจากความขัดแย้งไม่ลงรอยกันระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย เช่น ขัดแย้งทางผลประโยชน์ ขัดแย้งทางอุดมการณ์ ขัดแย้งทางความคิดจิตใจ ข่าวความขัดแย้งมีคุณค่าทางข่าวสูงเพราะผู้อ่านอยากรู้ อยากทราบถึงสาเหตุของความขัดแย้ง
7. ความลึกลับหรือเรื่องเงื่อนงำ (Suspense) เหตุการณ์ใดก็ตามที่เกิดขึ้นแล้วยังไม่สามารถคลี่คลายให้กระจ่าง หรือยังไม่สามารถเสาะหาสาเหตุที่แท้จริงแล้วก็มักจะกระตุ้นให้ผู้อ่านสงสัยใคร่ติดตาม

8. ผลกระทบกระเทือน (Consequence) เป็นผลกระทบของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับมวลชนจำนวนมาก อาจเป็นผลกระทบทางความเป็นอยู่ค่าครองชีพสูง ผลกระทบกระเทือนนี้อาจเกิดโดยตรงหรือทางอ้อมก็ได้ เช่น การปรับอัตราภาษีอาจมีผลกระทบต่อประชาชนผู้มีรายได้น้อย ไฟไหม้ย่านสลัมทำให้คนขาดที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

9. ความก้าวหน้า (Progress) ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพิจารณาคุณค่าของข่าวอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการสังคม การศึกษา และ ฯลฯ ย่อมมีผลต่อประชาชนทั้งสิ้น มนุษย์ย่อมมีความสนใจอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่มีประโยชน์ต่อชีวิต สามารถนำมาปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น หนังสือพิมพ์หลายฉบับจึงเปิดคอลัมน์ วิชาการก้าวหน้าขึ้นเพื่อรายงานความก้าวหน้าทางการแพทย์บ้าง การค้นพบบ้าง หรือความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในอาชีพต่างๆ เพราะความก้าวหน้าอาจมีผลต่อความหวังใหม่ในชีวิตของประชาชน

10. เพศ (Sex) เป็นเรื่องที่ได้รับการสนใจจากผู้อ่านเสมอ ซึ่งในโลกนี้สิ่งที่มีชีวิตมีเพียง 2 เพศเท่านั้น คือ เพศหญิง และเพศชาย เพราะฉะนั้นความสนใจในเพศตรงข้ามจึงเป็นธรรมชาติของมนุษย์ และสัตว์ จัดเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมากที่สุดที่ได้ ความผิดปกติทางเพศ หรือพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง จึงมักได้รับความสนใจเป็นพิเศษ องค์ประกอบนี้มีได้หมายถึงเฉพาะเรื่องระหว่างหญิงกับชายเท่านั้น แต่รวมไปถึงกิจกรรมต่างๆ ของสังคมด้วย เช่น การต่อสู้เพื่อแก้กฎหมายการเสียบริเวณของสตรี การเรียกร้องความเสมอภาคทางสังคมระหว่างหญิงกับชายด้วย

นอกจากองค์ประกอบคุณค่าทั้ง 10 ข้อของข่าวที่กล่าวมานั้นซึ่งสามารถครอบคลุมถึงคุณค่าของ “ข่าว” ได้มากพอสมควรแล้ว บางคนยังแบ่งคุณค่าของข่าวย่อยๆ ออกไปอีกหลายประการ แต่ก็ไม่พ้นคุณสมบัติที่กล่าวมาข้างต้น

2.2.4 รูปแบบการเขียนข่าว

การเขียนข่าวมีความแตกต่างจากการเขียนประเภทอื่น ข่าวนั้นต้องการเสนอเพียงข้อเท็จจริงที่ถูกต้องแก่ผู้อ่านปราศจากการแสดงความคิดเห็นใดๆ ทั้งสิ้น ผู้เขียนข่าวต้องมีความเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ไม่ว่าเหตุการณ์จะเกิดขึ้นอย่างไรก็ต้องเขียนรายงานตามข้อเท็จจริงที่ได้ตรวจสอบแล้วเท่านั้น จากคุณค่าของข่าวและการรวบรวมข่าวทำให้ข่าวที่ดีควรมีคุณลักษณะที่เชื่อถือได้ดังนี้ (นิคม ทัศนะเจริญรักษ์, 2536: 74)

1. ความถูกต้อง ข่าวที่จะรายงานต้องมีความถูกต้องเที่ยงตรง ในเรื่องราวต่างๆ ก่อนรายงานออกไปควรมีการตรวจสอบให้แน่นอนเสียก่อน โดยเฉพาะชื่อ นามสกุลของบุคคล อายุสถานที่ ตำแหน่ง ตัวสะกด รวมถึงวิธีการรวบรวมเรียบเรียงให้ข้อเท็จจริงปรากฏแก่ผู้อ่าน

2. ความสมดุล การรายงานข่าวที่ดีควรคำนึงถึงความสมดุลในการเสนอข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์ได้ถูกต้องเป็นธรรมแก่บุคคลในข่าว เช่นการเขียนข่าวกีฬา ผู้เขียนข่าวต้องทำใจ

เป็นกลาง (ถึงแม้ว่าแอบเขียนฝ่ายไหนอยู่ก็ตาม) เสนอจุดอ่อนจุดแข็งทั้งสองฝ่ายให้เท่าเทียมกัน ในการเสนอข่าวความขัดแย้งควรเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายแสดงความคิดเห็น และรายงานสู่ผู้ฟังเท่าเทียมกัน ความสมดุลมิได้หมายถึงการรายงานสิ่งปลีกย่อยทุกสิ่งทุกอย่าง แต่หมายถึงการให้ข้อมูลที่สำคัญเป็นธรรมชาติที่ผู้อ่านจะใช้ดุลพินิจได้อย่างถูกต้อง สร้างความเข้าใจให้กับผู้อ่านอย่างยุติธรรม

3. ความเป็นกลาง ความเป็นกลางเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งสำหรับนักข่าว หมายถึงว่าการรายงานข่าวต้องกระทำอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีอคติหรือไม่ใส่ความคิดเห็นของผู้เขียนลงไป ปกติความเป็นกลางหรือความเที่ยงตรงอาจปฏิบัติได้ยาก เนื่องจากมนุษย์ก็เป็นปุถุชนธรรมดาเท่านั้น การเขียนข่าวจึงต้องระมัดระวังมากขึ้น พยายามเสนอข่าวในทุกแง่มุมไม่เอาความรู้สึกตัวเองเข้าไปผูกพันกับเหตุการณ์

4. ความกะทัดรัดและชัดเจน ข่าวที่ดีควรมีรูปแบบการเขียนที่กระชับกระจ่างชัดเจน ใช้ภาษาที่สั้นรัดกุมและเข้าใจง่าย ควรหลีกเลี่ยงความหมายหลายแง่มุมยากแก่การเข้าใจ เพราะภาษาที่ใช้ต้องให้คนอ่านเข้าใจได้ทันที

5. ความรวดเร็วต่อเหตุการณ์ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญมากยิ่งในการรายงานข่าว เพราะปัจจุบันเทคโนโลยีรวดเร็วขึ้น สามารถทำให้การรายงานข่าวไปถึงผู้อ่านได้รวดเร็วขึ้น ฉะนั้นคุณค่าของความรวดเร็วทันสมัยจึงเป็นสิ่งสำคัญ คำว่า “เมื่อวานนี้” “เมื่อเช้านี้” และ “วันนี้” จะปรากฏอยู่ในรายงานข่าวเพื่อแสดงถึงความฉับไวของข่าว อาจสรุปคุณลักษณะการเขียนข่าวได้ว่า ต้องมีความถูกต้อง กระชับ ชัดเจน และรวดเร็ว

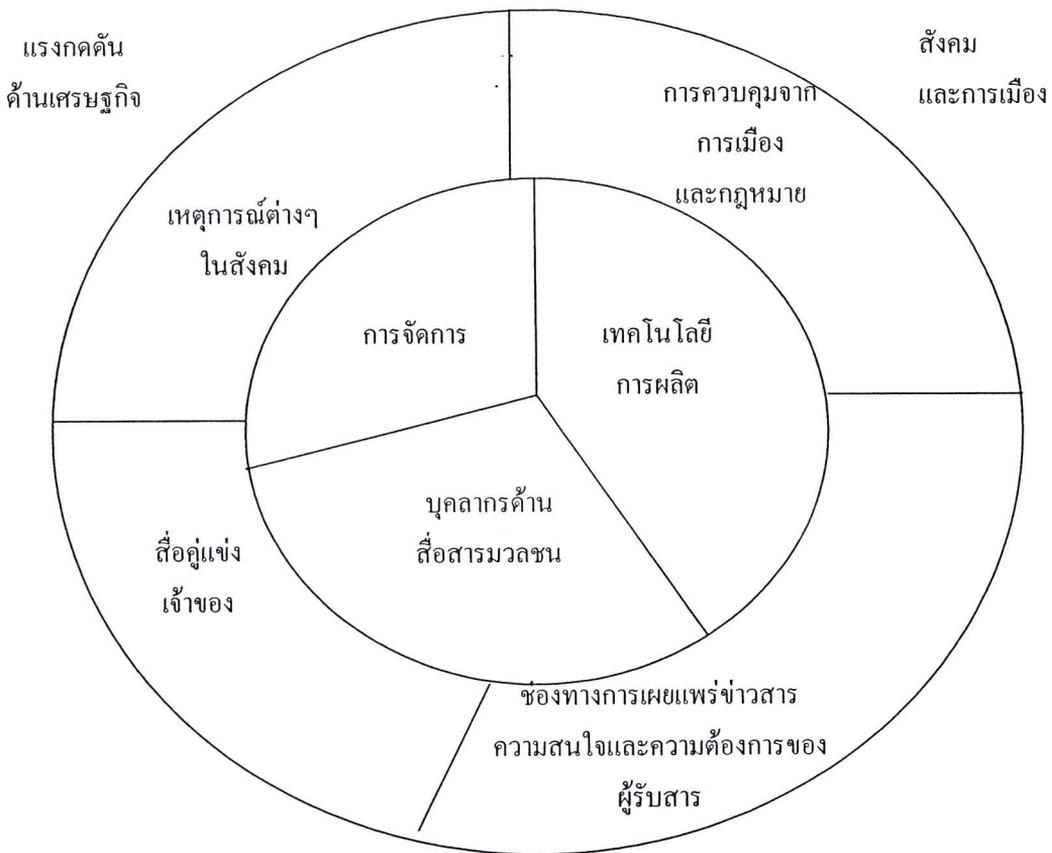
กล่าวได้ว่าการเรียนรู้เกี่ยวกับความหมายของ “ข่าว” คุณค่าของข่าวนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะจะทำให้เราเข้าใจกระบวนการจัดทำหนังสือพิมพ์ว่าเพราะเหตุใดเหตุการณ์นั้นๆ จึงได้รับการรายงาน สังคมทุกวันนี้มีความลึกลับซับซ้อนในสิ่งที่เกิดขึ้นมากมายเหตุการณ์ อาจเกี่ยวโยงกับหลายสาเหตุ มีผลกระทบต่อหลายองค์กร และทำให้เข้าใจได้มากขึ้น แต่โดยทั่วไปแล้ว ข่าวจะไม่แตกต่างกันกล่าวคือ “ข่าว” เป็นการรายงานของเหตุการณ์หรือสถานการณ์และความน่าสนใจ องค์กรประกอบต่างๆ ที่แสดงถึงความสนใจของผู้อ่านต่อข่าวที่ได้นำเสนอนั้นเป็นคุณค่าของข่าว ซึ่งผูกพันกับความสนใจของมนุษย์อย่างใกล้ชิดดังที่ว่า “ข่าวดีที่สุด” คือ ข่าวซึ่งเป็นที่สนใจของคนส่วนมาก

นอกจากคุณค่าของข่าวที่พิจารณาตามองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว องค์กรสื่อมวลชนเป็นเสมือนสถาบันหนึ่งทางสังคมทำให้การทำงานด้านหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะการทำงานของกองบรรณาธิการซึ่งเป็นฝ่ายที่สำคัญมีหน้าที่ในการผลิตข่าว นำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริง และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไปสู่สาธารณะ โดยกองบรรณาธิการจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ทางสังคมที่อาจเป็นแรงผลักดันต่อภาระหน้าที่ และอุดมการณ์ของหนังสือพิมพ์นั้นๆ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่ากองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ในสถานะเป็นผู้สื่อข่าวกับมวลชน ย่อมจะต้อง

ปฏิบัติงานอยู่ภายใต้กรอบนโยบายของหนังสือพิมพ์ที่ตนสังกัด แต่ในขณะเดียวกันกองบรรณาธิการก็ถูกกำหนดให้ปฏิบัติงาน หรือผลิตงานของตนออกมาภายใต้กรอบสถาบันอื่นๆ ในสังคม จึงเปรียบเสมือนว่าทุกๆ ส่วนในสังคมได้ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมอีกต่อหนึ่ง

2.3 แนวคิดของ Denis McQuail

แนวคิดของ Denis McQuail (อ้างถึงในธัญญา ศรีบุญรอด, 2545: 30) ได้กล่าวถึง การที่องค์กรสื่อสารมวลชนถูกควบคุมในระดับต่างๆ ที่ได้ดำเนินอยู่ท่ามกลางแรงกดดันจากตัวแปรต่างๆ ทางสังคมไม่ว่าจะภายในหรือภายนอกองค์กร ที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย และการบริหารงานขององค์กร ดังรูป 2.2 ต่อไปนี้

รูป 2.2 องค์กรสื่อสารมวลชนท่ามกลางสถานะแวดล้อมทางสังคม

ที่มา: Denis McQuail (1991: 191)

เมื่อพิจารณาจากแผนภาพองค์กรสื่อสารมวลชนท่ามกลางภาวะแวดล้อมทางสังคมของ เดนิส แมคเคลวล (รูป 2.2) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานด้านสื่อสารมวลชนนั้นสามารถแบ่งเป็น 2 ปัจจัย ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกดังนี้

1. ปัจจัยภายใน หมายถึงปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวองค์กรสื่อสารมวลชนได้แก่

1.1 การจัดการ (Management) หมายถึงการบริหารงาน และนโยบายขององค์กรสื่อสารมวลชน หากเป็นกองบรรณาธิการได้แก่ การบริหารงานและนโยบายของกองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ซึ่งกองบรรณาธิการจะต้องผลิตข่าวให้สอดคล้องกับนโยบายของหนังสือพิมพ์นั้นๆ

1.2 ความเป็นวิชาชีพ (Media professional) หมายถึงแนวความคิดพื้นฐาน ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของคณะทำงานในกองบรรณาธิการตลอดจนบุคลากรในกองบรรณาธิการ

1.3 เทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานโดยในการทำข่าวหากไม่มีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยจะทำให้การผลิตข่าวเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

2. ปัจจัยภายนอก หมายถึงปัจจัยที่เกิดจากภายนอกองค์กรหนังสือพิมพ์และมีอิทธิพลโดยตรง และโดยทางอ้อมต่อการทำงาน เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามสถานการณ์ในช่วงเวลานั้นๆ ได้แก่

2.1 แหล่งข้อมูลและกระแสวัฒนธรรม (Event Constant Information and Culture supply) ในการผลิตงานสื่อสารมวลชน ทีมงานในกองบรรณาธิการจะต้องนำเสนอเหตุการณ์ที่ใหม่สด และอยู่ในความสนใจของประชาชน โดยนำเสนอข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อเป็นประเด็นในการนำเสนอโดยอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมนั้นๆ

2.2 ความต้องการและความสนใจของผู้รับสาร (Audience interest/ Demand) การผลิตงานหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องเสนอเนื้อหาเพื่อตอบสนองตามความสนใจของประชาชนเป็นหลัก

2.3 แรงกดดันทางการเมือง และสถาบันต่างๆ ทางสังคม ได้แก่การควบคุมของฝ่ายการเมือง และกฎหมาย สถาบันต่างๆ ทางสังคม ซึ่งองค์กรหนังสือพิมพ์มีสถาบันทางสังคมควบคุม ได้แก่ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

2.4 สื่อมวลชนคู่แข่ง ได้แก่หนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ และสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ

จากแนวคิดของเดนิส แมคเคลวล ทำให้เห็นว่าองค์กรสื่อสารมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยการรักษาดุลยภาพระหว่างความต้องการของส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลตอบแทนที่องค์กรสื่อมวลชนจะได้รับ ดังนั้นการกำหนดกลยุทธ์การทำงานของหนังสือพิมพ์จะต้องกระทำภายใต้กรอบของระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ที่กล่าวมาซึ่งส่งผลให้การทำงานในกองบรรณาธิการต้องกระทำภายใต้กรอบที่กล่าวมาด้วย

นอกจากนี้ เสดียร เชยประทับ (อ้างถึงในธนิตา แสนคำ, 2543: 19-20) กล่าวว่า ชาวคือผลิตผลของหนังสือพิมพ์ที่มาจากความรู้ดีของความเหมาะสมที่จะเป็นข่าว ความรู้ดีของความเหมาะสมนี้เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และ “ลับให้คม” อยู่เสมอ นักข่าวที่กลายเป็นนักวิชาชีพที่สามารถผลิตข่าวในแต่ละวันที่จะเป็นที่ยอมรับกันนั้นจะต้องได้รับการกลมกลืนหรือปลูกฝัง (Socialization) ให้เข้าสู่วิชาชีพ การกลมกลืนกลืน หมายถึง การเรียนรู้ค่านิยมของวิชาชีพอย่างคึงนค่านิยมนั้นสะท้อนออกมาโดยอัตโนมัติ เมื่อนักข่าวเผชิญกับเหตุการณ์ในแต่ละวัน การที่หนังสือพิมพ์คู่แข่ง โทรทัศน์คู่แข่ง นิตยสารคู่แข่งรายงานข่าวต่างๆ คล้ายคลึงกันมาก พิสูจน์ให้เห็นถึงความสำเร็จในการกลมกลืนกลืน นักข่าวที่ทำงานในองค์กรข่าวมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ให้มีสำนึกและแนวทางปฏิบัติในวิชาชีพอย่างเดียวกัน

2.4 งานวิจัยเกี่ยวข้อง

การุณย์ มีอม (2540) ศึกษาเรื่อง “การคัดเลือกข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบกระบวนการและขั้นตอนในการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ ศึกษาองค์ประกอบของคุณค่าข่าวที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าวเพื่อนำเสนอหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีความคล้ายคลึงกัน โดยเริ่มต้นจากผู้สื่อข่าวประจำแผนกข่าวต่าง ๆ เป็นผู้นำรายละเอียดมา จากนั้นรายงานต่อหัวหน้าแผนกข่าวแต่ละแผนก เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าข่าวนั้นควรจะนำเสนอในหน้าหนึ่งก็จะส่งต่อให้แผนกข่าวหน้าหนึ่ง ซึ่งจะมีผู้เรียบเรียงข่าวเป็นผู้เรียบเรียงและตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นจึงนำเสนอให้หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก สำหรับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐหัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งเป็นผู้พิจารณาในขั้นสุดท้าย ส่วนหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ยังต้องมีการหารือกับบรรณาธิการข่าวประจำวันอีกขั้นหนึ่งก่อน 2. องค์ประกอบคุณค่าของข่าวที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ได้แก่ ความสำคัญของข่าว และความน่าสนใจของข่าว ในด้านความสำคัญของข่าวมีอิทธิพลมากต่อการนำเสนอหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ ส่วนด้านความน่าสนใจของข่าวมีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์เดลินิวส์แตกต่างกัน โดยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐคำนึงถึงความน่าสนใจของข่าวในด้านความใกล้ชิดกับผู้อ่าน ความแปลกประหลาด ความเร้าอารมณ์ ความขัดแย้ง เพศ ความก้าวหน้ามากกว่าหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ส่วนหนังสือพิมพ์เดลินิวส์คำนึงถึงความน่าสนใจในด้านผลกระทบมากกว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 3. ปัจจัยอื่น

ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ได้แก่ ความสนใจของผู้อ่าน สิ่งที่ย่างานมาก่อน และการปกครอง โดยหนังสือพิมพ์เดลินิวส์คำนึงความสนใจของผู้อ่านมากกว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ส่วนสิ่งที่ย่างานมาก่อนมีอิทธิพลต่อหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับใกล้เคียงกัน

การวิจัยครั้งนี้ได้สรุปว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ มีความคล้ายคลึงกันทั้งในรูปแบบ ประเภทของหนังสือพิมพ์การจัดองค์กรภายในกองบรรณาธิการ รวมทั้งการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่ง แต่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ให้ความสนใจกับองค์ประกอบคุณค่าของข่าวและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าวแตกต่างกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ที่ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทำงานคลุกคลีกับข่าวประเภทต่างๆ มาเป็นเวลานาน การทำงานในองค์กรใดองค์กรหนึ่งเป็นเวลานานย่อมมีการเรียนรู้และได้รับการปลูกฝังแนวความคิด ซึ่งเปรียบเสมือนภาพลักษณ์ขององค์กรหรือหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ จนผู้ทำการคัดเลือกข่าวแต่ละคนสามารถรู้ถึงแนวทางการคัดเลือกข่าวเพื่อนำเสนอหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์นั้นๆ ได้ด้วยตัวเอง โดยที่ไม่จำเป็นต้องมาแยกแยะว่าแต่ละข่าวมียังองค์ประกอบคุณค่าของข่าวด้านใดบ้างหรือมีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่ง

อัญชลี ชัยวรพร (2535) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปปลั๊กชันและเนื้อหาหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ” มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบรูปปลั๊กชันและเนื้อหาหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยและภาษาอังกฤษแต่ละฉบับ พร้อมทั้งจัดกลุ่มหนังสือพิมพ์ตามลักษณะรูปปลั๊กชันและเนื้อหาหน้าหนึ่ง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา หนังสือพิมพ์รายวันที่ศึกษาทั้งสิ้น 11 ชื่อฉบับ คือ ไทยรัฐ ข่าวสด ดาวสยาม เดลินิวส์ บ้านเมือง มติชน เดลินิวส์ สยามรัฐ แนวหน้า บางกอกโพสต์ และเดอะเนชั่น ฉบับระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2533 ถึง 30 มิถุนายน 2534 โดยเริ่มตั้งแต่วันพุธ หมุนเวียนตามลำดับเดือนละฉบับ ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 132 ฉบับ การวิจัยเรื่องนี้ เป็นงานวิจัยเชิงวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative) ประกอบกับการพรรณนาในเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยผลการวิจัยพบว่า ลักษณะรูปปลั๊กชันและเนื้อหาในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์สามารถแบ่งกลุ่มหนังสือพิมพ์ได้เป็น 5 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มหนังสือพิมพ์ประเภทเนื้อหาเบา-รูปแบบสะดุดตา ได้แก่ ไทยรัฐ และเดลินิวส์ มีลักษณะเน้นการนำเสนอเนื้อหาเบามากกว่าเนื้อหาหนัก และเน้นพาดหัวข่าวและภาพเป็นส่วนใหญ่
2. กลุ่มหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นเนื้อหาหนักกึ่งเบา-รูปแบบสะดุดตา ได้แก่ ข่าวสด ดาวสยาม และบ้านเมือง หนังสือพิมพ์ในกลุ่มนี้จะเน้นเนื้อหาทั้งหนักและเบาในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน แต่เน้นพาดหัวข่าวและภาพมากเป็นส่วนใหญ่

3. กลุ่มหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นเนื้อหาหนัก-รูปแบบสะดุดตา ได้แก่ มติชนฉบับเดียว ที่เน้นพาดหัวข่าวและภาพมากเป็นพิเศษ แต่เนื้อหาเป็นเนื้อหาหนักมากกว่าเนื้อหาเบา

4. กลุ่มหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นเนื้อหาหนัก-รูปแบบกึ่งเรียบง่าย ได้แก่ เดลินิวส์ หน้า สยามรัฐ เป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นการเสนอเนื้อหาหนัก แต่ลักษณะจะเน้นพาดหัวข่าว ภาพ และตัวข่าว ในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน

5. กลุ่มหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นเนื้อหาหนัก-รูปแบบเรียบง่าย ได้แก่ บางกอกโพสต์ และ เดอะเนชั่น เป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นเนื้อหาหนัก และนำเสนอตัวข่าวมากกว่าพาดหัวข่าวและภาพ

ความเกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้คือ ผลของการวิจัยชี้ให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีความคล้ายคลึงกันมาก โดยแม้ว่าจะแบ่งกลุ่มหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ออกเป็น 5 กลุ่ม แต่หนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับก็ยังคงอยู่ในกลุ่มเดียวกัน คือกลุ่มที่มีเนื้อหาเบารูปแบบสะดุดตา เน้นการนำเสนอเนื้อหาเบามากกว่าเนื้อหาหนัก และเน้นพาดหัวข่าวและภาพเป็นส่วนใหญ่

การวิจัยครั้งนี้จึงมีความน่าสนใจที่จะตรวจสอบว่า เมื่อหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหา และรูปแบบ ประเภทเดียวกัน กลุ่มผู้อ่านกลุ่มเดียวกัน ทั้งยังเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีผู้อ่านมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งและอันดับสองของประเทศ แต่ในส่วนของารคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งจะมีปัจจัยในการคัดเลือกคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน

เพ็ญแข เอี่ยมนิรรัตน์ (2537) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวต่างประเทศเพื่อลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวัน 4 ฉบับ” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงปริมาณข่าวต่างประเทศ ที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับนำลงพิมพ์ รูปแบบและประเภทของข่าวต่างประเทศ ลักษณะของกระบวนการคัดเลือกข่าวเพื่อลงพิมพ์ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจคัดเลือกข่าว การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการศึกษาโดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวต่างประเทศจากหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวัน 4 ฉบับ คือ มติชน สยามรัฐ ไทยรัฐ และเดลินิวส์ ในช่วงเวลา 12 เดือน คือ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2535-30 กันยายน 2536 รวมจำนวนที่ศึกษา 100 ฉบับ ใช้หน่วยของการวิเคราะห์เนื้อหา คือ รายเรื่อง และคอลัมน์นี้ สติติที่ใช้วิเคราะห์คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน และยังมีกรรมวิธีแบบเจาะลึก โดยการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวต่างประเทศหรือผู้ที่ทำหน้าที่ในการคัดเลือกข่าวต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ที่มีปริมาณการเสนอข่าวต่างประเทศมากที่สุด ได้แก่ สยามรัฐ รองลงมา ได้แก่ มติชน เดลินิวส์ และไทยรัฐ ลักษณะการนำเสนอเรื่องราวต่างประเทศเสนอในลักษณะของสารคดีมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ข่าว ภาพข่าว และบทบรรณาธิการปริมาณการเสนอข่าวต่างประเทศเมื่อแบ่งตามสถานที่เกิดเหตุการณ์ พบว่า สหรัฐอเมริกา ได้รับการตีพิมพ์มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เขมร อังกฤษ รัสเซีย ญี่ปุ่น และจีน

หนังสือพิมพ์ที่ศึกษาทุกฉบับ มีกระบวนการผลิตข่าวต่างประเทศไม่แตกต่างกัน และมีปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าวต่างประเทศเพื่อลงพิมพ์ ปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่ คุณค่าของข่าว นโยบายและเป้าหมายทางธุรกิจของหนังสือพิมพ์และทัศนคติส่วนตัวของผู้เฝ้าประตู

ธนิตา แสณคำ (2543) ศึกษาเรื่อง “ดุลพินิจในการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อดุลพินิจในการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน และปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลแตกต่างกันอย่างไร หนังสือพิมพ์แต่ละประเภทเสนอข่าว และคุณค่าข่าวในหน้าหนึ่งแตกต่างกันอย่างไร รวมทั้งต้องการศึกษาว่าแบบแผนประเภทเนื้อหาข่าวและแบบแผนคุณค่าข่าวในหน้าหนึ่งสอดคล้องกับการคัดเลือกข่าวของนายทวารข่าวสารหรือไม่ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยคือ การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์รายวันและการวิจัยเชิงสำรวจ โดยสำรวจกลุ่มตัวอย่างนายทวารข่าวสารของหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับ จำนวน 54 คน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านคุณค่าข่าวมีอิทธิพลมากที่สุดในการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์รายวันคุณภาพเสนอข่าวหนักมากกว่าข่าวเบาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณไม่ได้เสนอข่าวเบามากกว่าข่าวหนัก แบบแผนประเภทเนื้อหาข่าวที่รายงานในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกที่ระดับนัยสำคัญเชิงสถิติ 0.05 ส่วนแบบแผนคุณค่าข่าวที่รายงานในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับไม่มีความสัมพันธ์กัน และแบบแผนประเภทเนื้อหาข่าวและแบบแผนคุณค่าข่าวที่รายงานในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันมีความสัมพันธ์กับการคัดเลือกข่าวของนายทวารข่าวสารเพียงบางส่วน

ณัฐวัฒน์ เนกขพัฒน์ (2548) ศึกษาเรื่อง “การคัดเลือกข่าว จัดลำดับ และการนำเสนอภาพหัวข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการ และรูปแบบภาพหัวข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 และเพื่อศึกษาปัจจัยภายในและภายนอก ในการคัดเลือกการพาดหัวข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงต่างๆ และการสัมภาษณ์เจาะลึกบรรณาธิการข่าว นักวิชาการและประชาชน ผลการศึกษาพบว่าในการคัดเลือกการพาดหัวข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 นั้น จะขึ้นอยู่กับข่าวกระแสเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งข่าวกระแสเป็นข่าวที่อยู่ในความสนใจของประชาชน นอกจากนี้ หากเป็นข่าวกระแสที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ก็จะได้คัดเลือกมาเป็นพาดหัวข่าว สำหรับปัจจัยรองลงมาคือ ความสดของข่าว และข่าวที่สนับสนุนนโยบายตามลำดับ นอกจากนี้ข่าวกีฬาและข่าวต่างประเทศก็จะได้รับการคัดเลือกเพื่อใช้ในการพาดหัวข่าวด้วยเช่นกัน ซึ่งในการพาดหัวข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 นั้นจะมีประมาณวันละ 3-5 ข่าว

ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการคัดเลือกการพาดหัวข่าวมากที่สุด คือปัจจัยด้านการบริหารจัดการในเรื่องนโยบาย ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 คือ เป็นสื่อของรัฐและเป็นทีวีต้นแบบและเป็นสถานีข่าว จึงทำให้การพาดหัวข่าว และภาพรวมการนำเสนอข่าวนั้นเป็นทางการ ทำให้การนำเสนอข่าวส่วนใหญ่เป็นไปในทางเชิงวิชาการ และเป็นข่าวที่เป็นนโยบายที่นำไปสู่ภาคปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้บทบาทหน้าที่ของบุคลากรต้องปฏิบัติตามนโยบาย คือ การนำเสนอข่าวที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง การนำเสนอข่าวเพื่อประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ มากกว่าความต้องการของประชาชน อีกทั้งการทำงานในระบบราชการจะมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ ทำให้นโยบายการทำงานมีการเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน ภาพปฏิบัติหน้าที่จึงไม่มีเอกภาพหรือจุดยืนที่ชัดเจน

ปัจจัยรองลงมา คือ เทคนิคการนำเสนอ ซึ่งในการพาดหัวข่าวของสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยช่อง 11 มีการใช้ภาษาที่เป็นทางการอย่างมาก ซึ่งสีสันและภาษาหือหาว เป็นข้อจำกัดในการนำเสนอพาดหัวข่าวของสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ช่อง 11 ทำให้สิ่งที่โน้มน้าวให้ประชาชนติดตามชมข่าวจนจบนั้นไม่มี นอกจากนี้การนำเสนอภาพประกอบการพาดหัวข่าวนั้นมีขนาดเล็กมากทำให้ยากต่อการรับ นอกจากนี้ปัจจัยภายในงบประมาณ บุคลากร และเทคนิคในการนำเสนอ นั้นมีความเชื่อมโยงกัน

ในด้านปัจจัยภายนอกที่มีผลมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการควบคุมจากการเมือง และกฎหมาย สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ภายใต้การกำกับดูแลจากกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจะเป็นผู้ควบคุมตรวจสอบอยู่เสมอ นอกจากนี้รัฐบาลยังใช้สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 เป็นเครื่องมือในการทำประชาสัมพันธ์ จึงทำให้รูปแบบการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลนั้นเป็นไปในเชิงบวกเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้การนำเสนอข่าวไม่มีความเชื่อถือ อีกทั้งหากรัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและภาพรวมในการนำเสนอข่าวก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ปัจจัยรองลงมา คือ ปัจจัยด้านสถาบันต่างๆ ทางสังคม และปัจจัยในด้านความต้องการความสนใจของผู้รับสาร ซึ่งความคิดเห็นของประชาชนยังคิดใจภาพลักษณ์ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ช่อง 11 เป็นสื่อของรัฐ อีกทั้งความคาดหวังของประชาชนที่จะได้รับข่าวสารที่แปลกใหม่ มีสีสัน หรือมีความหือหาว มากกว่าข่าวที่นำเสนอด้วนบวกของภาครัฐ นอกจากนี้ประชาชนยังมีการนำสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ไปเปรียบเทียบกับสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ ซึ่งความต้องการของประชาชนสามารถสร้างแรงกดดันในการปฏิบัติงานด้านข่าวของบุคลากรภายในสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 เป็นอย่างมาก

จากการค้นคว้ารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่พบงานวิจัยใดๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับ “กระบวนการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์รายวันภาษาลาว” อย่างไรก็ตามจากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวพบว่าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้งหมดผู้วิจัยจึงได้นำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางการศึกษา

กล่าวโดยสรุป การศึกษาเรื่อง “กระบวนการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาลาว” ผู้วิจัยได้อาศัยความรู้แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์เป็นพื้นฐานในการเข้าใจถึงลักษณะของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละประเภท ตลอดจนการแบ่งภาระหน้าที่และระบบการทำงานในกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ และได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับข่าวเพื่อให้ทราบถึงเกณฑ์การคัดเลือกข่าวตามองค์ประกอบคุณค่าของข่าว ตลอดจนการวินิจฉัยข่าว เพื่อคัดเลือกข่าวที่มีคุณค่าน่าสนใจลงตีพิมพ์หน้าแรกเพื่อดึงดูดใจผู้อ่าน นอกจากนี้ยังทำความเข้าใจแนวคิดของ Denis McQuail ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการทำข่าว ทำให้ทราบว่าปัจจัยภายใน และภายนอกใดบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจคัดเลือกข่าวลงพิมพ์ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งจะอธิบายในกรอบทฤษฎีต่อไป

2.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

